

Trăiască 23 August!

Școala Centrală
Region 3
Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

REVISTĂ SOCIAL-POLITICĂ
ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 21 (118)
Anul VI
23 August 1957

23 AUGUST
Fotografie
de A. LOVINESCU

VA AMINTITI?

Vi-l amintiți pe domnul care primea această paradă? Priviți-l bine! Sînt foștii ocupanți hitleriști. Priviri trufașe, ținută sfidătoare! Se credeau și se proclamau stăpîni pe 1.000 de ani ai Europei. Și ai țării noastre, bineînțeles. Iar coloana de ostași hitleriști care le dădeau „onorul” trecea—în momentul cînd a fost luată această fotografie—nu pe sub „Brandenburger Tor”, ci pe sub Arcul de Triumf din București. Caldărimul lovit de „pasul de gîscă” prusac era acel al Capitalei noastre. Dar la 23 August 1944 din trufia „făhrrerilor”, din „pasul de gîscă” al soldaților lor, din diviziile blindate naziste—s-a ales praful!

Imaginea din această fotografie e tipică pentru o țară înrobîtă. Ea mai poate fi întîlnită și astăzi—doar uniformele s-au schimbat!—în țările occidentale, unde colegii de crime ai domnului general din fotografia noastră comandă armate „atlantice” de agresiunii!

CEEFA CE NA

↑

VEȘTEA CEA MARE. Cine a mai dormit în noaptea aceea memorabilă, după ce aparatul de radio transmiseseră laconic vestea cea mare? Zorii zilei i-au găsit pe cetățeni în stradă așteptînd înfrigați noi știri. După cîteva ore apărea primul număr legal al „Romniei Libere” răspîndit de difuzorii voluntari la orașe și sate.

← **FURIA DE PE URMA.** Comandanții hitleriști Hansen și Gerstenberg „hotărîseră” să reziste la București. Pînă una alta, ordonaseră atacuri aeriene sălbatice, fără nici o rațiune din punct de vedere militar, împotriva populației civile, a clădirilor, monumentelor bucureștene. N-aveau să-l salveze nolle crime, după cum n-aveau să-l salveze nici desperatele încercări de rezistență de la Băneasa, bariera Rahovei și celelalte.

CU ARMA ÎN MÎNĂ. Organizate de Partidul Comunist, gărzile patriotice, ale căror foruri arestaseră pe antonești, își continuau cu înflăcărare misiunea în zilele eliberării. Lor li s-a încredințase paza unor importante instituții de stat și sedii ale organizațiilor obștești, apărarea vieții și bunurilor poporului, depistarea cuiburilor de fasciști și arestarea criminalilor de război. Alături de armata regulată, gărzile patriotice au luptat eroic cu arma în mînă, pentru zdrobirea rezistenței fasciste de la periferiile Bucureștiului.

SE POATE UITA

Fotografii de Eugen IAROVICI

Nimeni nu știa când și nici cum va fi. Dar întregul popor umilit, stors și înfometat, știa că va fi. Și că e aproape ceasul. Știa și aștepta. Aștepta scrișnind. Cu pumnii strînși.

S-a mai mirat careva când, la semnalul partidului, de la un capăt la celălalt al Capitalei, de la o margine la alta de țară, cetățenii s-au ridicat împotriva fasciștilor?

Nu! Nu s-a mirat nimeni! Nici chiar dușmanii! Un front larg antifascist se făurise sub conducerea comuniștilor. Armata sovietică înainta victorioasă pe toate fronturile.

Din porțile fabricilor și din ulișele strimte și noroioase ale mahalalelor, din căsuțele periferice și pînă-n blocurile din centru; din ateliere, uzine, cazărmi, birouri, școli, laboratoare și chiar de lângă mașinile de gătit au răspuns bărbații, femeile, muncitorii, ostașii, funcționarii, elevii, studenții, gospodinele: Prezent!

Pe străzi, grupurile din gărzile patriotice s-au întâlnit cu companiile de soldați și cu voluntarii civili care cereau arme, cereau să lupte.

Fug hitleriștii. Tremură mâinile călăilor. Iar țevile îndreptate spre noi se lasă tot mai jos, tot mai înspre pămîntul în care vor putrezi.

Atac la Băneasa.
Gărzile patriotice la asalt.
Comuniștii în frunte.

★

Neuitate zile din acest sfîrșit de august, '44... Ați rămas încrustate în inima poporului, în flămurile roșii și tricolore care filfiie pe toate cuceririle noastre de atunci și pînă azi.

Marla ARSENE

↑ Intrarea trupelor sovietice în București.

↑ Sosesc primele unități de voluntari romini din divizia „Tudor Vladimirescu”. →

↓ Demonstrație de masă pe străzile Capitalei. ↓

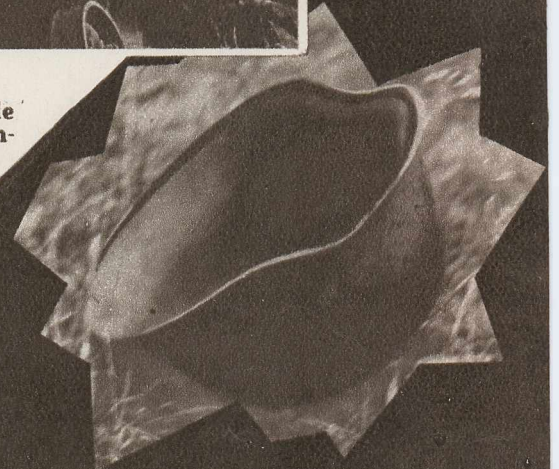
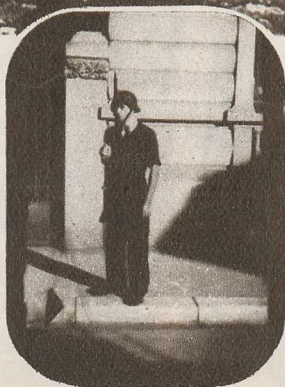

NESTĂVILITA BUCURIE.
Poporul, stăpînul străzii... Poporul aclamă pe glorioșii eliberatori. Poporul urmează cu încredere Partidul Comunist. Zori noi luminează destinele patriei...

FIARA E PE MOARTE. Pe cîmpurile de luptă, scheletele innegrite ale „panzerelor” cu zvastică, sau cite o cască SS, golită sinistru de „conținutul” ei.

După 23 August 1944, alături de Armata Sovietică, unitățile românești au continuat lupta pînă la zdrobirea hitlerismului.

ROMÂNIA — A PATRA PUTERE ÎN RĂZBOIUL ANTIHIHLERIST

• 15 DIVIZII, un corp aerian, un corp blindat și flotila de pe Dunăre sînt unitățile cu care țara noastră a participat la înfrîngerea hitleriştilor, la eliberarea Ardealului, a Ungariei și a Cehoslovaciei. În ce privește efectivul și spațiul pe care s-au desfășurat operațiunile, ROMÂNIA A FOST A PATRA PUTERE ÎN RĂZBOIUL ANTIHIHLERIST.

PAGINI DE GLORIE

DIN LUPTA ARMATEI ROMINE
IMPOTRIVA FASCISMULUI

ULTIMUL ATAC PE PĂMÎNTUL ȚĂRII

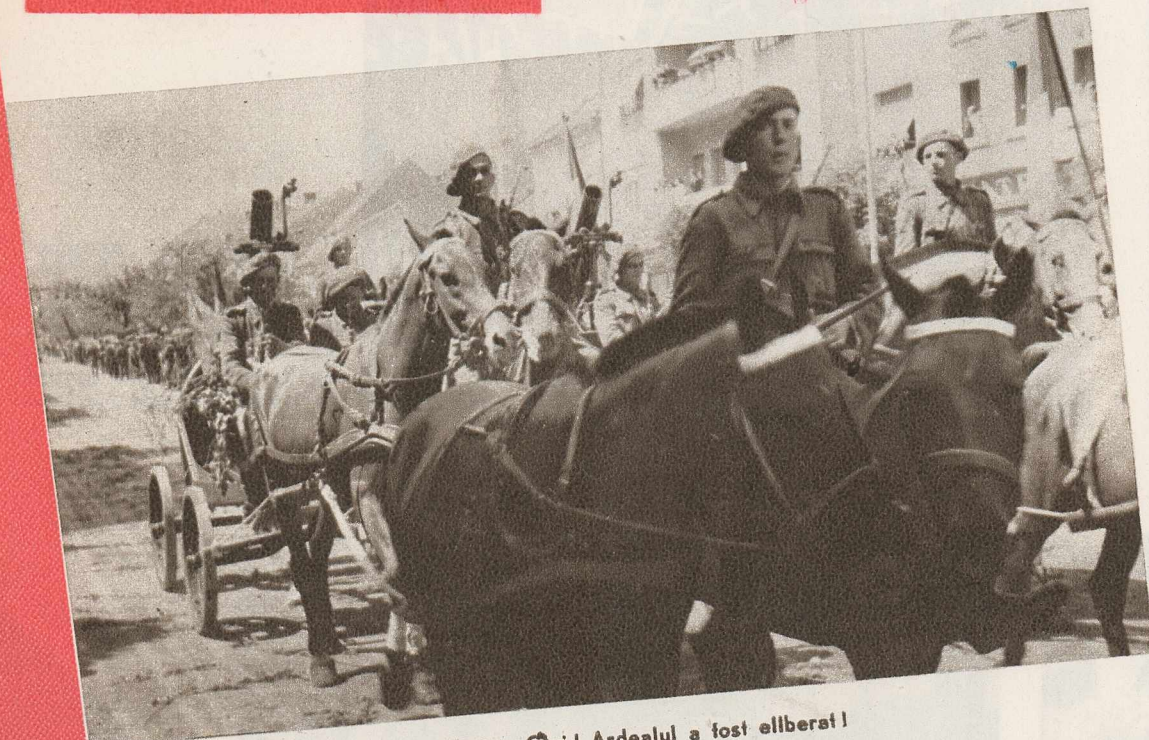
de Ion Gh. PANĂ
lt.-colonel în rezervă

După o zi mohorâtă de toamnă, cu ploaie firavă și leneșă, a izbucnit peste întinderile cîmpului de luptă din jurul Careilor un amurg auriu, vesel. Vuietul luptelor a încetat. Cerul se însenina. Fumăria ce-o stîrnise clocotul exploziilor se destrăma, împinsă în sus, de abureala călduță a pămîntului.

Fierul încins al gurilor de foc, presărate de-a lungul și de-a latul porumbiștelor, arunca în juru-i valuri de aer cald. Din trupul blajin al pămîntului, crestă de răni adînci și de tranșee, se ridicau ușor, trosnindu-și oasele, trupurile luptătorilor.

O adiere mîngîtoasă, pornită dinspre pustă, dădea glas foșnitor lanurilor de porumb, pilcurilor de salcîmi și pămătufurilor de tufăriș. În spatele liniilor de luptă respirau ușurate satele Ghenci și Sîmniclăuș. Dintr-acolo se auzea zumzetul vieții, caracteristic așezărilor omenești: vorbe nedeslușite, hămăit de cîini, nechezat de cai, bocănituri, huruit surd de căruțe...

Aveam impresia că s-a sfîrșit războiul. Dar pe măsură ce perdeaua nopții, imensă, începea să coboare domol către apus, înghițind amurgul, sufletul mi-era cuprins de o neliniște tulburătoare. Intrasem în seara zilei de 23 octombrie 1944. Cu două luni în urmă mă aflam cu oamenii mei pe malul mării, la Constanța.

Salut bătrîne Cluj! Ardealul a fost eliberat!

Manifeste. Sus inimile, cei oropsiți! Priviți în zare. Răsare soarele!

Focuri... (o unitate de artilerie în acțiune pe frontul antifascist în Ungaria).

● **1000 KM** au fost străbătuti de către trupele noastre în 260 de zile. Pe această distanță s-a luptat de cele mai multe ori pe un teren extrem de nefavorabil, fiind trecute 12 masive muntoase și 12 cursuri importante de apă. Armata română a participat la eliberarea a peste 3.800 de localități și a capturat mai mult de 100.000 de nemți, găsindu-se la 8 mai 1945, cam la 50 km de Praga.

↑ În zori, când pasărea doarme... Trecerea râului Moravia, în Cehoslovacia.

← ... Ca și crestele înălbite. Ostașii români atacă în munții Tatra.

mult, de toate armele, fundul buclei frontului fascist. Pe cotul căii ferate cădeau ca din prunii scuturați „bombițele” aruncate de brandurile iscusitului sergent major Constandoiu. În dreapta, plutonul lui Iancuț rădea șoseaua cu foc fierbinte de arme automate. Clocotea sălbatic porțiunea noastră de front. Răpăielile și uralele atacatorilor, zbieretele tăioase ale „friților” îngroziți, strigătele jalnice ale răniților, injurăturile bărbătești ale dobrogenilor noștri — toate se îmbinau într-un vuiet înspăimântător. La cotul căii ferate începură să bubuie grenadele oamenilor lui Ionescu, brandurile noastre își lungiseră tragerea. În curțile caselor icneau înăbușit, cu grohăituri, nemții buimăciți, trecuți prin virful baionetelor de grupele sergenților Lupu Grigore și Mirlea Ion...

Maiorul Neacșu înțelesese atunci ceea ce-mi spusese la șura de paie că nu putea înțelege, dar încuviințase cu gindul, cu privirea și cu inima lui mare de luptător experimentat. Tot batalionul a pornit la atac. Întregul front al regimentului s-a aprins...

Când geana zorilor clipea alburii spre răsărit, tot regimentul era în plin asalt. Hitleriștii fugeau ciocnindu-se unii de alții pe străzile orașului, cosiți de focul nemilos al infanteriștilor noștri...

Orașul Carei — ființa aceea mare, ciudată, din noaptea trecută, pe care o simțeam pe cimpul de nămol dintre calea ferată și șosea — era eliberat.

La 25 august 1944 dăduserăm primul atac la Constanța, la marginea de răsărit a țării... La 25 octombrie scarele, ajuns în creștetul cerului, ne sărută cu razele lui de foc la marginea de apus a patriei, eliberată complet de hidra fascistă. Ne pregătim intrarea pe pământul Ungariei. Lupta pentru libertate continuă.

Fotografii de la MUZEUL MILITAR CENTRAL

vorba, ridicându-se în picioare. M-am săturat cât am stat în rezervă, la partea sedentară a regimentului, la Constanța. Oare am cerut să fiu dat la compania a 6-a (despre care se vorbește în toată divizia) pentru ca de la primul atac să fiu dat în rezervă?... Vă rog... vreau să mă trimiteti în linia I, pe stînga... Să atac la cotul căii ferate, unde ați făcut punctul acela cu creionul roșu pe hartă...

— Te-am înțeles, Ionescule. Acolo vei merge... Întregul regiment s-a smuls din strînsimea cleioasă a șanțurilor. Am pornit ca nălucile spre Carei.

Tirindu-ne prin băltoace, prin holde noroioase, aveam impresia că însuși întunericul era viscos, că înotam într-o mare de păcură...

Abia ghicite, șinele căii ferate și-au anunțat prezența rece sub palmele noastre julite, sub genunchii însingerați de mersul tiris. În fața noastră se ridica, mai neagră decît

noaptea, uriașa umbră zimțuită a Careilor. Parcă-i simțeam răsuflarea molcomă, ca a unei mari ființe ciudate.

Unul câte unul, am început să ne rostogolim peste calea ferată, ca să între tot pieptul companiei între drumul de fier și șosea...

Oare nici în Carei să nu se fi oprit nemții? mă întrebam nedumerit.

Holbam ochii, îmi bubuiau în urechi bătăile inimii. Oamenii mei se întindeau mereu spre dreapta, mistuindu-se în întuneric. Era o sîffire curioasă de umbră. În cele din urmă m-am instalat și eu lîngă calea ferată. Și tocmai atunci s-a aprins cerul. Mii de tunete au sfîșiat tăcerea. Nemții plesneau bolta întunecată cu nesfîrșit de multe rachete roșii, verzi și alb-strălucitoare. De-a lungul căii ferate, de-a lungul șoselei, împroșcau cu cartușe luminoase scuipate de mitraliere antiaeriene. Vrabii de foc se fugăreau nebunește în briei lungi bubuitoare. Ne-am făcut una cu pămîntul. Dintr-o privire mi-am văzut toată compania, am priceput că intrasem adînc într-o buclă a frontului nemțesc.

— Cum de nu ne-au simțit pînă acum fasciștii?...

Ei ne credeau mult înapoi, căci acolo împroșcau cu brandurile. În dreapta nu mai erau ai noștri, se aflau nemții... Pe cine aveam în stînga? Tot nemții. Ce era de făcut?... Hitleriștii trăgeau mereu rachete, noi nu ne mișcam, de-abia ne țineam respirația.

Mi se părea, ori chiar se apropia cineva de mine ca o șopîrlă? Nu, nu mi se părea. Era Ionescu. Venea dinspre inamic. Culmea!... — Nu te mișca! i-am șoptit răgușit.

A rămas înlemnit sub o nouă vilvătăie de lumină izbucnită din umbra Careilor. Apoi s-a strîns lîngă mine. Mi-a șoptit în ureche: „Domnule căpitan, în față nu sînt nemți... Doar în stînga, lîngă calea ferată, și în dreapta la șosea... Ar fi bine să cucerim cele două case din față, apoi de acolo să năvălim peste nemții de la cotul căii ferate...”

Propunerea lui mă vimise; îmi ghicise gindul. Nu i-am răspuns nimic. Am chemat agenții de transmisiune. Le-am transmis ordinul pentru plutoane. Spre dreapta mă bizuiam pe Iancuț. Doar plutonul lui trebuia să rămînă pe loc, în timp ce cu restul companiei urma să asalteze.

...Și, înainte de a se crăpa de ziuă, pe cînd nemții se mai demoliseră, probabil cuprinși de un somn de plumb, vâlul de năluci al oamenilor mei, în frunte cu Ionescu, a izbit îngrozitor de puternic, cu foc mult, copleșitor de

Cehoslovacia. La mormintele unor eroi români căzuți în lupta pentru eliberarea poporului frate.

● **PENTRU BĂRBĂȚIA** de care au dat dovadă cu prilejul bătăliilor de pe Mureș, de la Salonta și Oradea, generalul Mangarov, sub ordinea căruia luptau trupele noastre, le-a citat prin ordin de zi la 23 septembrie 1944.

Diviziei „Tudor Vladimirescu” i s-a acordat de către Comandamentul Suprem Sovietic numele „Debretin”, pentru eroismul de care a dat dovadă în lupta pentru eliberarea acestui oraș.

Pentru aportul prețios al diviziilor noastre la operațiunile de eliberare a Ungariei, ele au fost salutate de patru ori cu salve de artilerie trase la Moscova.

cînd ROMÂNIA

nu mai e

MOZAMBIC

de Dan DEȘLIU

Ieri-alaltăieri — acum două sau trei decenii — occidentul știa că România înseamnă o regiune vag exotică, situată pe la gurile Dunării — ceva gen Mozambic, fiindcă și Mozambicul are fluviu cu deltă: Zambezi. Deși cu un vehicul potrivit puteai — încă pe atunci — s-o pornești dimineața din Viena și să iei cina pe Criș, la Oradea, țara aceasta părea europenilor pierdută undeva, la distanțe enorme.

Adevărat, fițelul prahovean făcea o carieră turbată pe piața mondială, însă — jenat pesemne de umila-i sorginte — sub pseudonim: li zicea „Oil”.

La ora aceea, străinătatea ne mai sezisa întrucîtva prezența datorită Cotnarului, mititeilor și lui Popescu Lucian, boxer de formidabilă clasă, fost dublu campion al Europei. De „Scrisoarea pierdută” nu se prea auzise nici în vecini, la Sofia ori la Pesta; faima penelului magic cu care Luchian dezvoltă existența în univers a unor nuanțe secrete pînă la dînsul nu răzbise dincolo de Ciorogirla.

A încerca o comparație între ce reprezentam ca valori unanim recunoscute „atunci” — și ce reprezentăm astăzi, pe plan internațional, este puțin cam imposibil. Mai întii, pentru că zero nu e termen de comparație și al doilea, pentru că „Flacăra”, cu toată bunăvoința, nu-mi poate pune la dispoziție nici măcar treizeci-patruzeci de pagini. Mi-a dat trei-patru (nu de revistă: de bloc) în care — ce să spui mai întii?

Că ingineri romîni montează sonde petrolifere în preajma Himalaiei și în China septentrională? Mă rog, noi, cum ziceam, avem oarecare tradiție în materie... Detașat notabil, marca utilajului: „Made in R. P. R.”. Marcă fără tradiție, dar — mai important — cu viitor.

...Că, în vreme ce Londra și Bruxelles îl ovaționează pe Silvestri, („...un dirijor impresionant... trăsături geniale... emul al unor Toscanini sau Weingartner”), dincolo, în cealaltă jumătate a simpaticeii noastre sfere, geologi de pe malurile Dîmboviței fac prospecțiuni în jungla indoneziană?

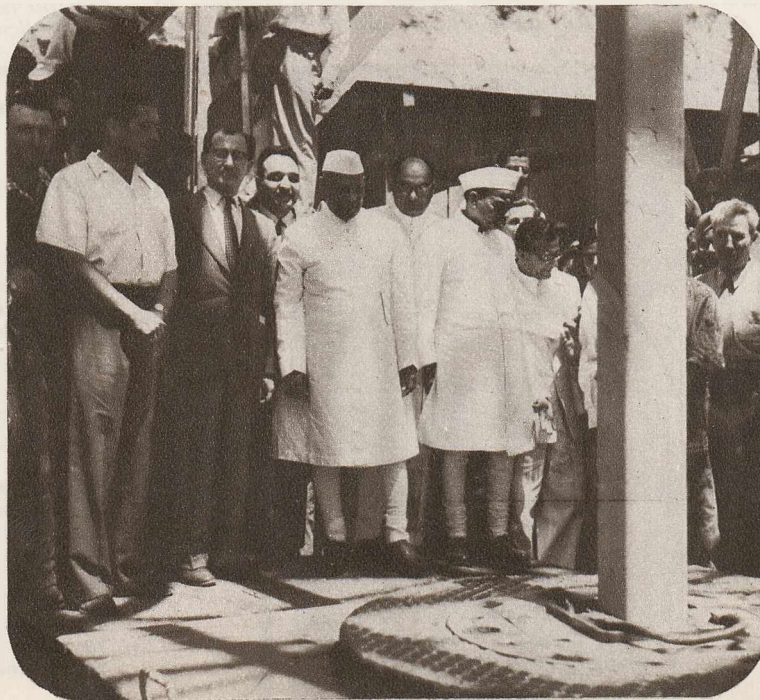
Dacă aș fi poet, aș încerca probabil o scurtă divagație lirică pe tema de mai sus; în acea ipostază ferice, desigur că nu m-aș mărgini să notez pur și simplu apariția primelor traduceri din Caragiale și Sadoveanu în țara Calidasei, în patria lui Hafiz, pe tărîmurile divinului Alighieri... la gîndiți-vă numai: „Onorabililor, nu intrerupeți pe venerabilul, aveți pușintică

răbdare!” — asta, în persiană trebuie să sune senzațional!

Pictor să fiu, m-ar ispiti imaginea tulburătoare a unui joc oltenesc — Călușul sau Hora — în sălbaticul peisaj scoțian de la Llangollen, ca și lângă Atlantic, la Quimper, în cețoasa peninsulă Bretagne, a vechilor „pêcheurs d'Islande”, unde dansurile noastre populare au „revoluționat”, ca să zic așa, celebrele „Fêtes de Cornouailles”. Sau, la Atena — mai ales la Atena — pe fundalul Acropolei: virtuți de fluturi și flori din aur și borangic, coloane ionice înnegrite de secole, cerul albastru...

Dar — nu-i așa? — chiar și o simplă informație din ziar, spunînd că într-o singură lună — august 1956 — s-au ținut cinci conferințe despre viața culturală a țării noastre — în Mexic, nota bene! — este entuziasmantă.

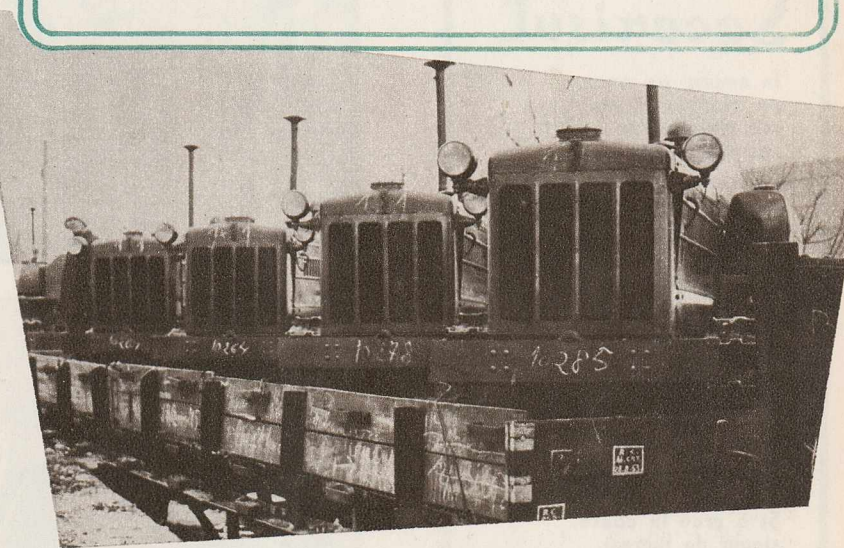
În lumina unor evenimente de această factură, devine aproape hazliu să afli că domnul Mircea Eliade pretinde, la Paris, să reprezinte „spiritul românesc” cu istorioare de magie și ocultism, iar „son cher collègue” dl. Isou pre-

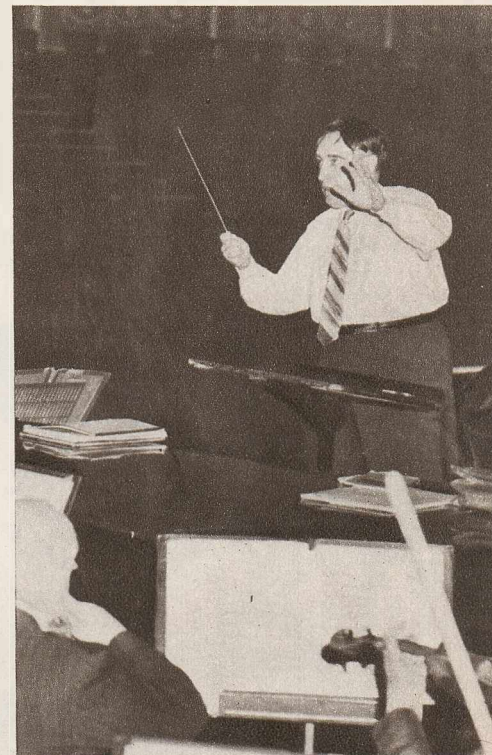
Nicolae Tăutu Manifestație

Ieri trist zvoneam din liră, și cîntecele mele
Orbecăiau în beznă, de om neînțelese,
Doar spinii le-nțepau gurguiul lor de stele,
Doar ceața să le-mbrace prindea văluri să țese l'
Ieri singur le rosteam pe fărîmuri nesfîrșite,
Acolo unde marea și cerul se îngină,
Dar se pierdea ecoul pe valuri poleite
Și orb strîngeam ca Lear doar umbra lor în mină,
Rostind către imensa, de apă veșnicie,
Cînd silă mi-era fruntea spre-azururi să-mi ridic
Să nu-mi rămînă-n pulberi grea dîra de leșie:
„Ce mic mi-e cîntecul, ce mic l'”

Mi-s cîntecele astăzi spre oameni îndreptate,
Cu ei pășesc în august cîntînd pe bulevarde,
Și parcă largul mării și ceruri depărtate
Viu clocotesc în steagu-mi, în sîngele-mi ce arde l'
Ce-mi pasă de sihastra și vechea veșnicie
Cînd cerul e alături cu stele și cu nouri,
Cînd inima mulțimii răscolitoare, vie,
Știrnește în mine viersul cu omenășii ecouri.
Îmi cînt eu propriu-mi cîntec cu mîile de glasuri,
Rostind plecat mulțimii de viață dătătoare,
În clipe de avînturi, în clipe de popasuri:
„Ce mare-i cîntecul, ce mare l'”

România, țară „eminamente agricolă”, cum era categorisită odinioară, exportă astăzi, printre alte produse industriale, și tractoare. Tractoarele românești au ajuns astfel în China, Suedia, Coreea, India, Grecia, Albania, Siria, Egipt, Bulgaria...

Repetiție la Royal Albert Hall. Orchestra filarmonică din Londra se pregătește pentru un concert neobișnuit. La pupitru, dirijorul român Constantin Silvestri.

Inaugurarea puternicei instalații românești de foraj petrolifer la Jawalamukhi, în India.

Jon Bănuță : Libertatea

Din adâncuri de milenii
moștenii doar munca grea,
și cumplita moștenire
spatele-mi încovola.

De mă îndreptam din șale,
furtunos, din când în când,
îmi era de fulger brațul
prin domnișme străbătând.

Dar cumplit sărili odată,
cuprinsei pământ și mare
și sub roșile steaguri
îmi simții a mea chemare.

Cu mulțimea-n miez de noapte
am descălușat Cetatea
și-am jurat: — Aici domnească
pe vecie Libertatea .

Secerisul

În amurg, pe mare,
pe Neptun îl văz
cum pe-albastro valuri
seamănă ovăz.

Soarele-l ca focul.
În al verii miez
crește-nalt ovăzul
pe când eu visez.

Plin de vânt, foșnește —
și s-a copt, spre sud —
iar Neptun cosește
de sudoare ud.

Nesfârșit e lanul,
marginea nu-l vezi.
Și e greu la coasă,
singur de lucrezi.

Dar când plin de frudă,
cață lung în jur —
vede cum aleargă,
către el, Mercur,

— Ți-am adus combină
să te scap de chin!
— Bine faci, cumetre,
Și-l poți, la vin.

Apoi — ca-n poveste —
până la-nnoptat —
lanul de pe mare,
tot, l-a secerat.

tinde idem, cu compoziții ca ace-
stea:

Bidilingi; tingi-tingi!
Vingilingi; clingi-dingi!
Clingilingi; ringi — lingi!
Vou...!

(Deși e vorba de un citat, rog
totuși, onor. cititori, să mă scuze...)
Printr-o involuntară asociație
de idei îmi amintesc că, tot la
Paris, periodicul de specialitate
„La semaine des hôpitaux“ a con-
sacrat nu demult un întreg număr
realizărilor medicale din R.P.R. —
încît occidentalii se pot convinge
că stăm destul de bine și sub aspect
psiho-fizic. Faptul îl atestă de alt-
fel — prin tangență — unele pro-
be... materiale, îndeosebi colec-
ția de titluri și medalii ale spor-
tivilor români, campioni olimpici,
mondiali sau europeni în disci-

pline foarte diverse — tragere la
țintă sau handbal, box sau popice
sau ping-pong...

...O, dacă aș fi... (sînt gata să
pariez că nu veți ghici ce aș vrea
să fiu în momentul de față!). În
sfârșit — dacă aș fi acum măcar
așa, puțin, Popescu-Gopo! Las'că
aș avea acasă o „Frunză de Aur“
a ultimului Cannes — dar aș
reuși, în câteva fraze, să condensez
cu un aer non-șalant o mie de
lucruri disparate... Ați vedea atunci
ce relații intime și precise se
pot stabili între apariția lui
UTOS 2 — tractor rutier rom-
înesc — în preajma deșertu-
lui Gobi, și timbrul — de asemenea
romînesc — cu portretul lui Mo-
zart, timbru pe care Wiener Zei-
tung l-a apreciat drept una din
cele mai bune emisiuni filatelice
dedicate marelui Wolfgang...

... De unde, normal, am trece
la succesele Teatrului Național
în Franța și Veneția, ale mostre-
lor de cherestea carpatică la tir-
gurile internaționale din Leipzig,
Izmir, Salonic, ca să ajungem
apoi la claviatura pe care Mîndru
Katz cîntă Bach și Enescu pentru
irlandezi, în vreme ce Moscova
palpită la finalul „Citadelei sfări-
mate“, iar „11“-le C.C.A. ține în
sah cea mai cunoscută echipă de
fotbal a lumii, „Arsenal“, la lu-
mina reflectoarelor londoneze...

Totul s-ar potrivi admirabil în
această „scurtă istorie“ a noilor
noastre relații internaționale, fiind-
că, la urma urmelor, fiecare din
faptele citate seamănă cumva
cu o floare sădită, simplu, pe pă-
mintul comun al planetei.

P.S. Toate cele enumerate mai
sus s-au petrecut în ultimii doi ani.

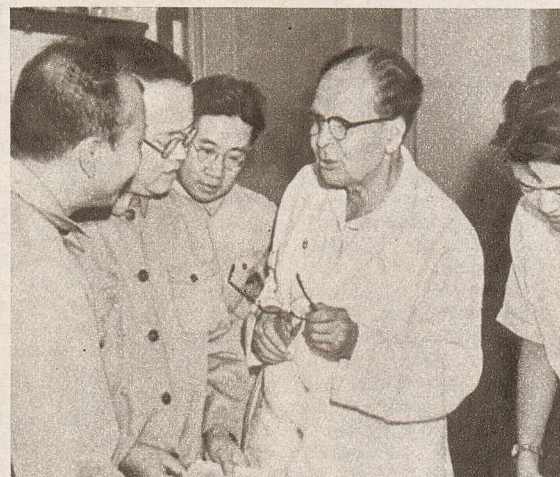
Geologul Coriolan Stoica și inginerul Bogdan Standeischî
în plină junglă indoneziană, printre băștinașii Sumatrei.

Cele mai bune handbaliste din lume: membrele
feminine a R.P.R.

Medalia de Aur a Festivalului Internațional de la Cannes,
cu care a fost distins desenul animat „Scurtă istorie“. În
stînga sus: I. Popescu-Gopo, creatorul filmului.

Academicianul Ștefan Nicolau, în vizită la Șanti
Înrăiți în lupia comună pentru apărarea pieții oi
lui, medicul român și chinezul fac schimb de experiență.

Ansamblul C. F. R.
Giulești, premiat cu
Trofeul Internațional
la Festivalul de jocuri
populare de la Llan-
gollen (Anglia).

Jon Horea Crețianu

Cîntec pentru 23 August

Măreșă zi a dezrobirii,
Cu aur cerul se-nveșmîntă...
Poporul renăscut prin tine
Te-mbrățișează și te cîntă.

Tu ești obrîșie de cale
Spre luminoase vremi mai bune,
Slăvită-l fi cît fi-vor inimi
Și-n noi virtuțile străbune.

Sub semnul tău se-ncege hora,
Cu noi nădejdi pe vechi meleaguri,
Ce poartă-n ele pietre scumpe
Și rod de pîine, rod de faguri...

Cărunți și tineri, întru slavă
Zoresc cu flori înourate
La sărbătoarea libertății,
La cea mai dragă dintre toate...

Un grup de petroliști români în mijlocul petroliștilor din Baku, capitala Azerbaidjanului Sovietic.

Alfred Margul Sperber

ÎN VIITOR VA PROSLĂVI CÎNTAREA

În viitor va proslăvi cîntarea
Pe cei veniți cîndva din Răsărit,
Și clipa ce-a deschis în față zarea,
Sub steagul tău, iubitul Partid!

Atunci în jur va fi doar veselle
Și oamenii și-or pune întrebări
Gîndind la cei ce-au coborît sub glie
Croind spre soare albele cărări.

Ne-or plzmuî c-am fost cîndva de față
La vremea povestită de bătrîni
Cînd s-au aprins luminile în ceață
Și au căzut cătușe de pe mîini.

N-o să ne cînte numai viitorul!
Noi n-am uitat ce-a fost în anii grei...
Ascultă doar cum cîntă azi poporul
În zi de August douăzeci și trei!

Ai să desprinzi din marea lui cîntare
Un imn de slavă-al anilor măreți
Și-un marș funebru-al zilelor barbare,
Și simfonia noli dimineții!

Ai să auzi cum țuie furnale,
Sirenele cum sună-n clocoț viu,
Și ai să vezi cum grîul țării fale
Își scaldă-n soare spicul auriu!

Ai să auzi copil cîntînd sub soare
Urcînd spre slăvi — nestăvilît potop,
Și-un cînt iscat la marea sărbătoare
De cei ce leagă snopul lîngă snop.

Da, vei simți și pacea, și seninul,
Și strălucirea caldai aurori,
Și ai să sorbi din cupa plină—vinul
În cinstea minunatei sărbători!

În romînește de M. DJENTEMIROV

O parte a pavilionului românesc la Tîrgul Internațional de la Bruxelles.

Orul Sică Alexandrescu, care a pus în la Tampere (Finlanda) o scrisoare pierdută, este felicitat de artiștii teatrului.

Vasul românesc „Plehanov” se pregătește de plecare cu un transport de geamuri pentru Turcia.

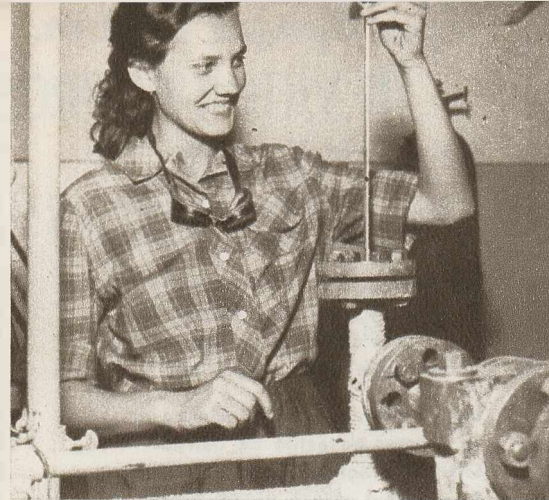
Publicul e milanez, iar bunățile sînt românești.

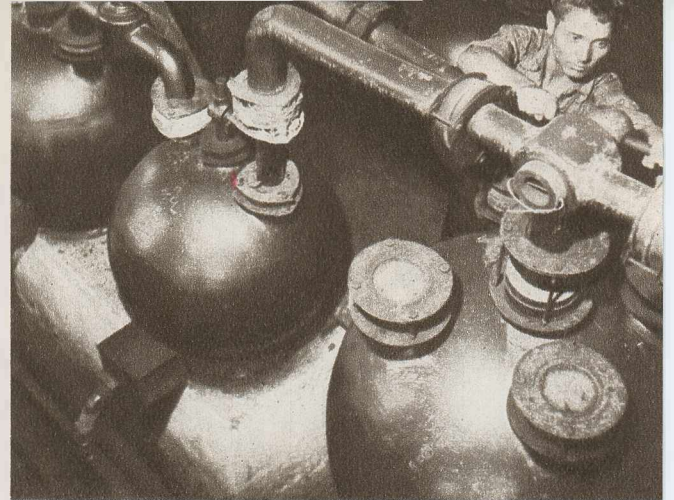
Ca membră a O.N.U., România își apără ferm cuvîntul în apărarea păcii. În fotografie: un aspect al sălii de sedințe în timpul celei de-a XI-a sesiuni a Adunării Generale O.N.U.

... Iar lumina apusului pare a se îndulci printr-o ceață nespus de fină...

Nu cel mai mercant membru al colectivului, dar cel mai tânăr: laboranta Felicia Velican.

Lucrând la rezervele de gaze prin care circula acidul formic.

De sute de ani jucau focuri pe cîmpiile Ardealului. Erau flăcări galben-roșietice, care țigneau din pământ sau fugeau prin crăpături ca alungate de diavol, suierînd, bîzînd, susurînd. De sute de ani jucau sute de focuri, stingîndu-se ici și aprinzîndu-se colo. În Evul Mediu oamenii credeau că luminile acestea jucăuse sînt semne ale comorilor îngropate dedesubt, dar după ce astupau pălălaia și se afundau în jos, cu hîrlețul, nu găseau decît pămînt, lut, pietriș. În 1672, cînd focurile s-au întins pe suprafețe mari, au venit învățații — care nu credeau în comori — și au căutat alte cauze, au cercetat solul, au cernut nisipul și au pus flăcările pe seama unor gaze care țigneau de undeva din adîncuri. Și după cîte lumini se aprindeau noaptea în Ardeal, ai fi putut crede că toate dealurile cu vii din preajma Mediașului, toate pădurile Copșei, toate piraiele Turzii sînt așezate pe un glob gazos, asemenea nebuloasei de la facerea lumii, peste care bunul Dumnezeu a așternut un strat subțire de pămînt. Iar cînd, în 1909, s-a aprins sonda de explorare din comuna Sărmășel și gazele au țîșnit la o presiune de 36 atmosfere, se părea că scoarța subțire o să se despică cu totul și crusta solului o să cedeze groazniciei apăsări dinăuntru.

Incendiul acesta a constituit primul tur de forță pe care metanul îl încerca în Ardeal, pentru a distruge definitiv vechea legendă de focuri pe comori și a-și arăta puterea teribilă ascunsă undeva în adîncuri, la sute și la mii de metri sub scoarță.

După ce sonda de la Sărmășel a fost stinsă, au venit alți cercetători, apoi societăți particulare, apoi statul — și au apărut alte sonde, multe alte sonde asemănătoare celor de petrol. Captat, gazul metan n-a mai făcut pe dervișul dansator, ci a plecat să încălzească plite de bucătărie și cuptoare industriale, să încingă filamente luminoase. După zeci de mii de ani de beznă, în clipa în care se crezuse liber să scape de presiunea enormă a pămîntului, după dra-

matica irupere de la Sărmășel, metanul părea domesticit și trecut în regnul gospodăresc de pe lângă casa omului. Într-o noapte, însă, în preajma pădurii Șomirt a pornit să vijîie cumplit o flacără și, ca o spadă aprinsă ce despica pădurea, s-a îndreptat spre noua sondă, ce fora la două sute de metri mai încolo. Sondorii s-au tras deoparte, neputîncioși — flacără a întins o limbă suierătoare, o limbă roșietic fumegoasă și a lins prăjina de foraj, apoi s-a auzit un suier cumplit, un vaier al pămîntului, ca și cum în locul acela i-ar fi plesnit plămîntii, și o vîlvătaie imensă a urlat în coasta Copșei Mici. Lumina s-a văzut pînă la Mediaș și medieșenii au crezut că arde cerul. Apoi s-au obișnuit și au început să-și citească ziarul, noaptea, în curtea casei.

De căldură salcîmii înfloreau de două ori pe an, iar țărani nu mai ieșeau ziua la munca cîmpului, ci noaptea, căci era lumină și mai răcoare ca sub razele soarelui. Păsările cădeau fulgerate în raza pălălaiei, iepurii se apropiau fascinați ca de un șarpe de foc, Apărură restaurante, barăci în preajma sondei — veneau turiști din toate colțurile țării și din străinătate să vadă arzînd averea pămîntului, iar metanul, înnebunit, părea să ardă mereu mai intens. Au fost chemați specialiști americani, care au făcut un foraj oblic, spre a goli punga de gaze pe altă gură și a epuiza flacără prin nealimentare. N-au reușit. Au venit apoi doi ingineri romîni, care au pompat apă în niște rezervoare uriașe — bătăle — și, la un semn, au lăsat să se prăbusească în crater întreg puhoiul adunat de ei săptămîni de-a rîndul. Încercarea, în aparență lipsită de finețe, a reușit deplin. Sub năvala apei, straturile superficiale s-au muțat, s-au prăbușit, au stăvilit erupția. Sonda s-a stins, după ce consumase zeci de miliarde de metri cubi — producția țării pe cîțiva ani. Metanul a continuat să se scurgă pe țevi dinainte pregătite, înregistrat fiind de contoare și îndrumat spre teracote, fabrici și felinare de fier forjat.

Nelăsat să se irosească în incendii, metanul se irosea totuși în-

tr-un fel. Proprietarii societăților de gaz metan îl țineau ca pe o slugă proastă, bună doar de munci grele, lipsite de finețe. Vinderea lui pentru a fi ars procura însă cîștiguri imediate. Și de ce alta aveau nevoie binecunoscuții patroni „anonimi“, decît de cîștiguri imediate?

Iar gazul acesta, care ardea, putea fi transformat în haine, cravate, slipuri, fotolii, sacoșe.

Flacără jucase din totdeauna pe comori. Trebuia doar ca ele să fie dezgropate. Dar nu cu hîrlețul, ci cu retorta, reductorul, ajutorul, sita de platină, în niște mecanisme foarte complicate.

Pentru asta nu era de ajuns ca tehnicienii să cunoască ultimele cuceriri ale chimiei. Era nevoie de o orientare nouă, de o nouă politică economică. De-abia Republica consfințește maturitatea metanului. Iar hotărîrile care urmau — pe linie de stat și de partid — arătară atenția uriașă pe care o merita acest aur incolor, risipit în bună măsură decenii de-a rîndul.

Forezele — în aparență aceleași — scormoneau acum sub pămînt nu doar după gazul cu mare putere calorică, ci după cele mai felurite obiecte de larg consum.

★

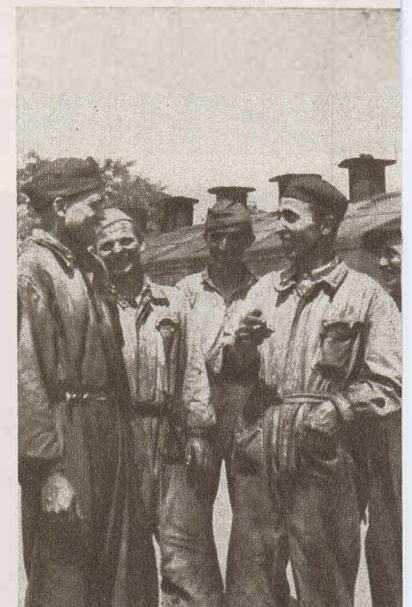
Metanul se găsește într-un soi de domuri subpămîntene, în așazisele nisipuri gazeifere. Sonda sparge straturile superioare și, ajungînd în nisipul gazeifer, metanul țignește în sus, împins de apele subterane, supuse la mari presiuni și care se infiltrează numai decît în dom, în locul gazului.

Captat, metanul își începe marea lui călătorie. Pas cu pas el își pierde vechile deprinderi și aparatul modern execută asupra sa transformări pe care nu numai alchimistii, dar nici chimiștii de acum jumătate de secol nu le visau.

Înainte de toate, metanul, ars, dă negrul de fum, care se amestecă în cauciucul sintetic. Fără negru de fum (carbon), o envelopă ar dura două-trei mii de ore; cu negru de fum, viața ei trece de o sută de mii de ore. Procesul de obținere al acestui produs — sumar expus

— e simplu: gazul se arde și apare carbonul. Practic se folosesc procedee multiple, din care ultimul combină arderea produselor petrolifere grele cu metanul. Procedeele acesta aparțin inginerului Alexandru Stan, care de aproape douăzeci de ani lucrează la Copșa Mică.

Intr-una din secțiile combinatului „N. Teclu“, un soi de castel

Cam hornari, da' ce să-i faci! Lucrul la negru de fum nu e ca la brutărie

negru și crenelat, se lucrează cu metoda inițiată de inginerul Stan și definitivată de un colectiv, ajungîndu-se aproape la o dublare a productivității. Ținînd seama de marea cerere pentru export, se poate spune că secția de „negru de fum de furnal“ produce zilnic valută.

Străinătatea a cerut totdeauna acest produs românesc — nu numai pentru că puține țări îl fabrică, dar și datorită bunei lui calități. Cu toate acestea, abia după naționalizare s-a dezvoltat obținerea de negru de fum din gaz metan. Și anume, producția așa-numitului

AURUL ÎNCOI

Scurt răgaz la montaj. Iosif Ungar are timp să-și răsucescă o țigară.

„cărbune pur“ din metan a crescut de douăsprezece ori.

Parte din acest negru de fum ce se împrășteie în masa cauciucului din întreaga lume se cerne fără încetare peste Copșa Mică. Iarba e înnegrită, în odăi fețele de masă capătă o rețea de puncte negre. Cămășile se murdăresc înainte de a le îmbrăca, iar lumina apusului pare a se îndulci printr-o ceață nespus de fină.

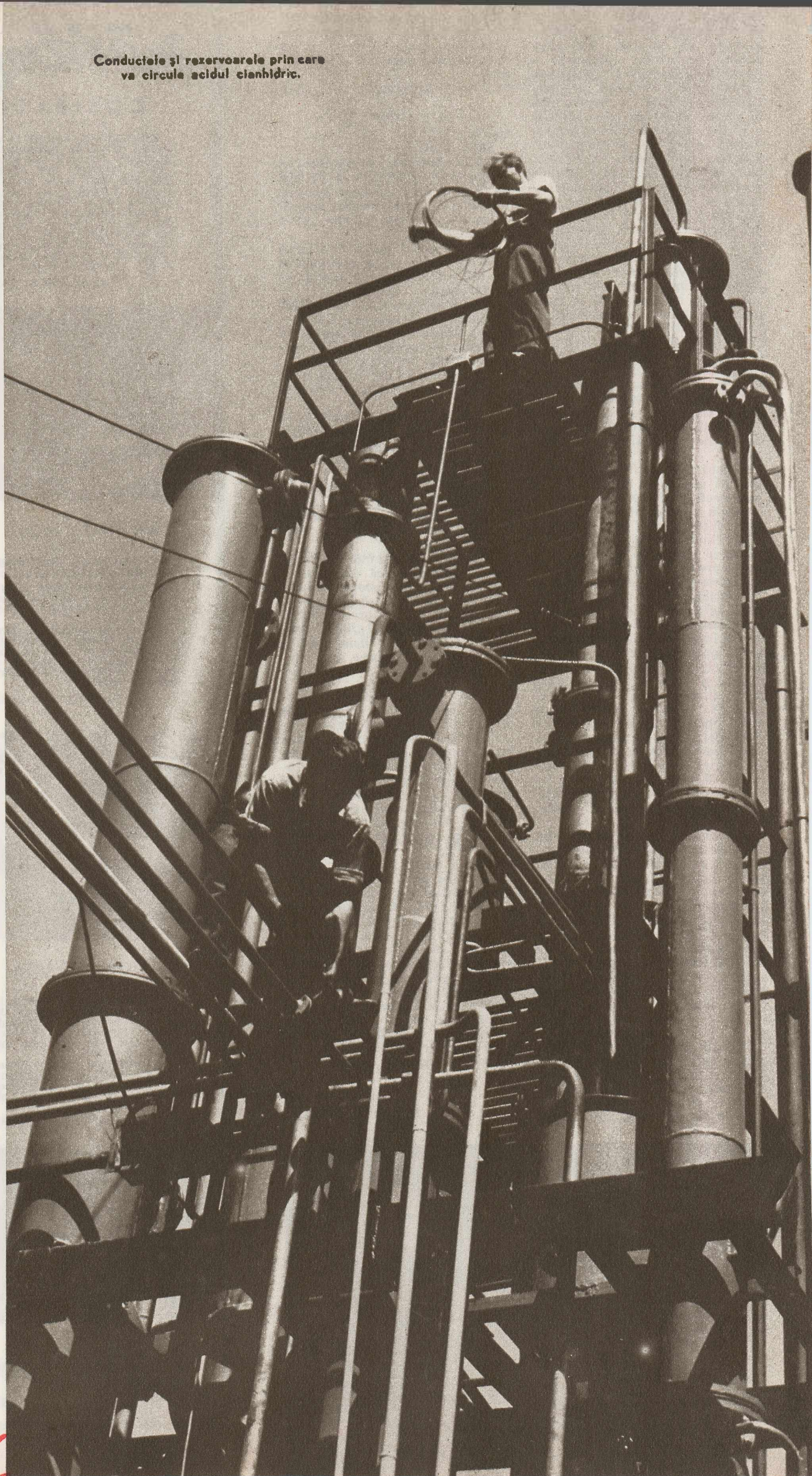
★

Lângă combinatul „N. Teclu“ exista un câmp de cartofi. Frunzele verzulii ale cartofilor se înnegreau sub pulberea purtată de vânt și păreau să aparțină unei plante ciudate, nemaivăzute. Într-o zi frunzele pieriră cu totul și nu mai răsară de loc — dar nu pentru că negrul de fum ar fi fost nociv, ci pentru că metanul era în plin marș victorios și, fără erupții, fără incendii, ocupa teritoriul Copșei Mici.

Mai întâi a venit un om negricios, cu o figură uscățivă, vorbind pătimăș dar reținut. Era un mecanic de la „Teclu“, Ion Munteanu. Făcea parte dintr-un grup detașat la construcția stațiilor-pilot (laboratoare care execută o „repetiție generală“ a procesului de producție, înainte de trecerea în fază industrială). Ion Munteanu a lucrat la schimbarea câmpului de cartofi într-un soi de hală înaltă, etajată, cu despărțituri paralele. Apoi a învățat să urmărească fabricația utilajelor în care metanul trebuia să fie prefăcut în metacrilat, nitril acrilic și alte produse a căror pronunție îți strepezea dinții. Acum piloții sînt gata, instalațiile puse la punct, iar secretarul organizației de bază, Ion Munteanu, care a urmat între timp facultatea fără frecvență, o să plece la „cu frecvență“, la Cluj. Pionieratul piloților s-a terminat și dînsul știe că s-a încheiat cu asta o etapă. O să continue „băieții“ acum.

Și au venit mulți băieți — proaspeți absolvenți ai facultăților de chimie industrială. Toată această serie nouă de „alchimisti“ e deosebit de entuziastă în căutarea pietrei filozofale și, dacă treceți cumva prin

Conductele și rezervoarele prin care va circula acidul cianhidric.

OR

Mediaș, pe la Chimgaz, o să auziți pe coridoarele de sus răsunând o mulțime de porecle. Atmosfera aceasta de cămin studentesc e deosebit de lucrativă. Băieții au pus la punct o instalație de dime-tilamină — care va deveni pînă la urmă solvent de mase plastice — și care e prima în felul ei în țară, lucrînd la presiuni și temperaturi ridicare. Iar dincolo, la Copșa, unde sînt piloții, o să-l întîlniți pe Grigore Pop, un băiat blond și foarte tînăr, șef de promoție, care mai roșește ușor cînd vorbește despre diploma de merit universitară și care lucrează la acidul cianhidric. Tatăl lui e țaran, președintele unei colective, și ar fi vrut ca Grigore să devină doctor. Dar chimia, vrăjitoarea asta modernă, a sucit capul băiatului din copilărie și l-a făcut să strîngă într-un dulăpior hipermanganat și acid sulfuric, să fabrice detonante din zahăr și clorat de potasiu. Ar fi vrut apoi să lucreze la fabrica de medicamente din Cluj, unde a și fost repartizat, dar repartitia era pe un loc fictiv — și astfel a ajuns la Copșa, la stația-pilot, în secția de acid cianhidric.

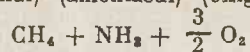
Și dacă îi iei pe fiecare în parte, vezi că oamenilor ăstora nu le e indiferent dacă lucrează într-un domeniu necunoscut sau într-unul bătut și că preferă Copșa Mică unor orașe, fiindcă aci e mai „interesant”. Altfel ce i-ar reține pe unii dintre acești proaspeți ingineri, în preajma mirosului de pește putred al dimetilaminei, în preajma perfidului acid cianhidric, care miroase a migdale amare, în preajma înecăciosului amoniac? Ce i-ar reține pe acești proaspeți ingineri, care locuiesc cîte doi într-o cameră, ca la cămin, și nu pleacă în alte părți doar fiindcă nu li s-a gătit locuință, cum s-a întîmplat cu alți tehnicieni, cu Rusu și Caba? De altfel, lipsa de locuințe e un prag destul de greu de trecut în activitatea de chimizare a metanului. Mediașul e aglomerat și construcțiile de case nu prîdicesc să satisfacă cererile mereu crescînde.

Dar ceea ce e greu de suportat de către familiști e mai ușor suportabil de către burlaci, care sînt foarte tineri. Și, mai ales, cînd pasiunea lor se consumă creator, transformînd materia. Căci în incinta combinatului „Teclu” și aci, la piloți, metanul e supus acelor procese care fac din el una din cele mai credincioase slugi ale omului, prompt, factotum și de încredere, asemeni duhului lămpii lui Aladin.

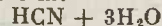
★
In linii mari, nu ne putem stăpîni să nu scriem o ecuație simplificată, spre a arăta o parte a aventurii metanului (CH₄), a amoniacului (NH₃) și a oxigenului (O₂). În definitiv, dacă cititorul s-a

obișnuit cu formulele rentabilității, cu procentajele și randamentele, de ce n-ar urmări, literal, și ne-maipomenita aventură din reductor?

(metanul) (amoniacul) (oxigenul)

trec în:

adică în prețiosul și blestematul nostru acid cianhidric și în apă — fără să mai pomenim reacțiile secundare, care ar încurca simplificarea de mai sus și care reduc și randamentul.

Iar amoniacul poate fi obținut și el din metan — iar cianhidricul va avea doi tați și o mamă — putem spune... oxigenată.

Apoi cianhidricul și hidroxidul de sodiu (soda caustică)—NaOH— se vor combina (neținînd seama de reacțiile secundare) și vom căpăta cianura de potasiu și apa.

Iar cianura va sta la baza unei poliamide foarte căutate, numite nylon.

Cît despre acidul cianhidric, el folosește și la producerea plexiglasului — după niște ecuații mai complicate — și la producerea orlonului.

Plexiglasul se obține deja în faza pilot. Se toarnă plăci, capete de căței, rame de ochelari, minere de perii, paralelipipezi cu scopuri didactice.

Orlonul e un admirabil înlocuitor al lînii și, dacă se vopsește greu și are o hidroscopticitate redusă (te cam face să transpiri), e în schimb de cinci ori mai ieftin ca nilonul, e materia primă a stofelor neșifonabile, e neinflamabil, rezistă la acizi și baze etc. etc.

★

Acestea sînt o mică parte a corpurilor obținute din metan sau din compusii lui. Foarte puțini dintre chimiștii noștri au văzut instalații asemenea celor care se construiesc aici și informarea lor se datorește literaturii universale de specialitate, foarte zgîrcită în detalii, ea însăși incipientă în aceste domenii. De aceea să nu vă mirați auzînd pe unii dintre proaspeții absolvenți, pe tehnicienii chimiști, că spun: „procesul acesta de la Copșa Mică n-a mai fost încercat nicăieri: e unic în lume...”

Procedeu unic de transformat materia, experimentat pe fostul cîmp de cartofi. În spatele chimizării metanului, simbolică de astă dată, apare cotitura istorică făcută de aceste locuri, care și înainte erau industrializate. Iar călătoria metanului către casele oamenilor ca haină, blană, saltea — de asemenea simbolică — e de-abia la început, ca și toată armata de chimiști tineri ce domesticesc materia.

C. BACIU

Fotografii de S. STEINER

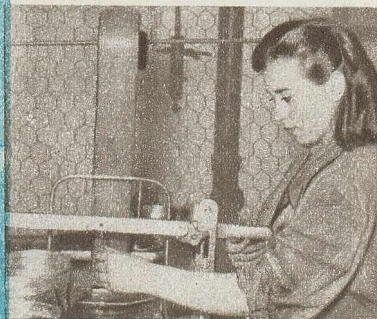
Uneori pe frontul chimizării metanului se folosește masca de gaze.

notăm!

COLIBAȘI

FELICITĂRI. Înainte de a fi livrați diverselor întreprinderi, segmentii fabricați la uzinele „Vasile Tudose” din Colibași trec prin mai multe probe de control. Ultima probă este făcută de tînăra Steliana Cîncă. Mulți dintre clienții întreprinderii au felicitat-o în scris pentru conștiinciozitatea cu care lucrează. Printre aceștia sînt și muncitorii de la uzinele „Steagul Roșu” din Orașul Stalin.

Fotografie de A. PALLY

ARADUL NOU

SE ÎNLĂTURĂ NĂSTEREA GĂINILOR RAHITICE. Cel mai mare incubator din țară se află la Aradul Nou, în regiunea Timișoara, și poate incuba 60.000 de ouă deodată.

Pentru a se înlătura nașterea unor pui rahitici, specialiștii întreprinderii au creat un aparat de control — ovoscopul — cu ajutorul căruia sînt înlăturate ouăle în defect.

Fotografie de L. WEISS

SIGHIȘOARA

PENTRU EXPORT. Tîrgul internațional de la Leipzig, pe lângă altele, ne-a adus și o comandă puțin obișnuită: pălării și coșulete din pale — produse mult admirate la acel tîrg.

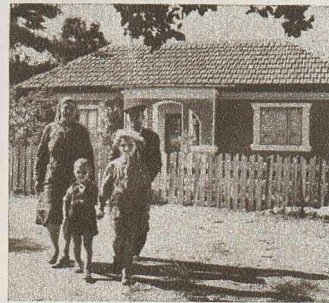
În fotografie: minile meștere ale tinerelor din Sighișoara, (Cooperativa „16 Februarie”) execută o comandă destinată R.D. Germane.

Fotografie de Ion FRIDMAN

notăm!

RAIONUL NEGRU VODĂ

INCĂ aproape 30 de colectivști și-au construit case proprii în comuna Comana, din raionul Negru Vodă. Unul dintre aceștia este și Vasile Șaplogu, pe care-l vedem în fotografie împreună cu familia sa.

Fotografie de Gh. CIOROBEA

BRĂILA

ȘI-A DESCHIS PORTILE UN CINEMATOGRAF IN AER LIBER. Noua construcție, de o arhitectură originală, posedă o scenă spațioasă care poate fi utilizată pentru diverse alte reprezentări artistice. Cinematograful „Popular” este dotat cu aparate moderne și are o capacitate de 800 de locuri.

Fotografie de B. PETROVICI

T.G. MUREȘ

CEL MAI NOU CARTIER. Fotografia de mai jos ne-a fost trimisă de corespondentul nostru care ne scrie: „Acum citeva luni am trimis „Flacării” un reportaj intitulat: „Noul cartier muncitoresc din Tg. Mureș”. Portofoliul revistei fiind prea încărcat, materialul nu a apărut pînă azi. Acum vă rog eu să nu-l mai publicați. Ceea ce a fost „nou” atunci a devenit azi vechi. În momentul de față, în orașul nostru se clădește un alt cartier muncitoresc, care se poate numi cu adevărat „cel nou”. El va cuprinde pentru început 13 blocuri cu un total de 300 apartamente”.

IAȘI

ÎN CURÎND va intra în funcțiune Baza de producție a Trustului 14 Construcții-Iași, unde vor fi întreținute și reparate toate utilajele trustului. De asemenea, baza va produce piesele de schimb necesare utilajului folosit de Trustul 14 Construcții pe toate șantierele sale. Tot aci vor fi reparate tractoarele, autocamioanele și celelalte mijloace de transport ale Trustului.

Fotografie de I. BENES

DIN PLASTICA SOVIETICA'

Ilustrații de A.M. Laptev la romanul „**SUFLETE MOARTE**”
de N.V. Gogol

S V. GHERASIMOV

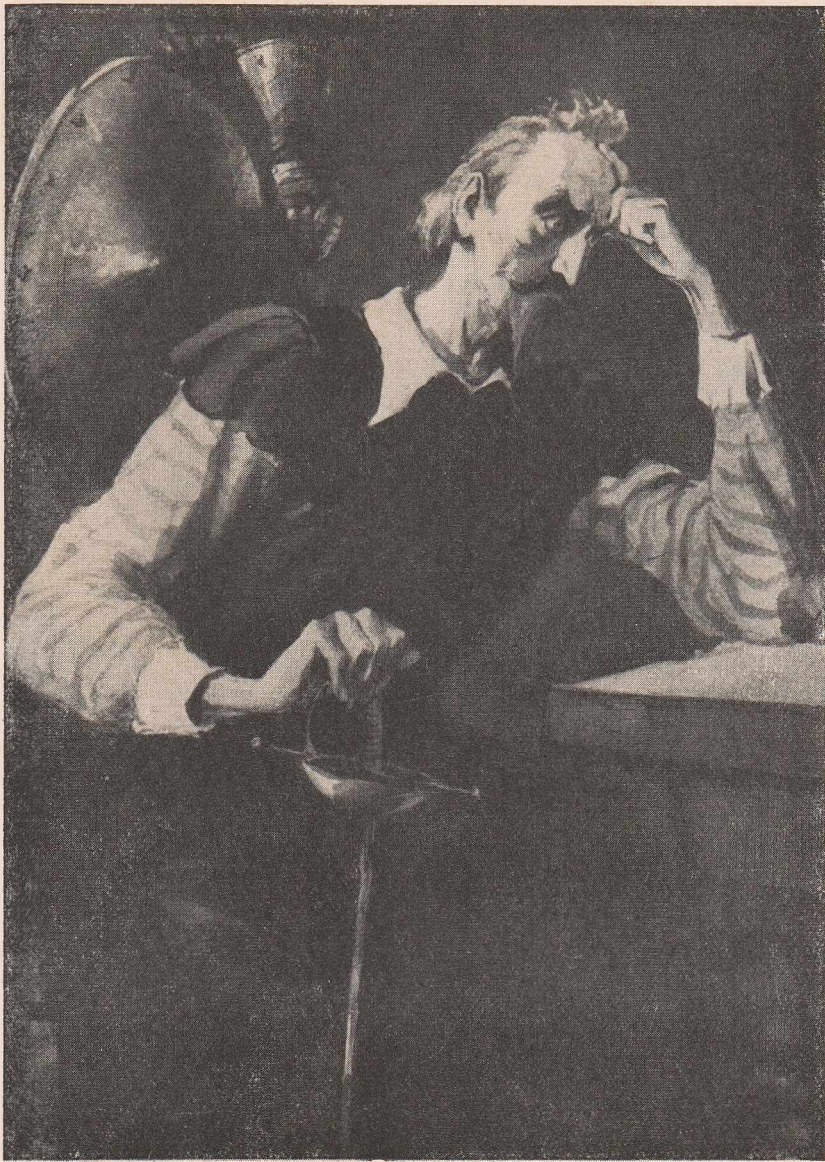

Mai (ulei)

P. A. OBORIN

Primul succes

Ilustrații de
KUKRÎNKSÎ la
romanul lui Cervantes

„DON QUIJOTE”

GHIOAGELE RADIOFONICE

de Octav LIVEZEANU

„Băieții“ cu ghioagă și pistol, care acum vreo 20 de ani reușiseră să sperie cu „teribilele“ lor isprăvi anumite cercuri politicianiste — bucurînd, alternativ, alte asemenea cercuri concurente — și să facă să leșine de admirație tot cuconetul Bucureștiului, nu aveau la activul lor radiofonic decît două manifestări: anunțarea cu voce gîjuită a uciderii lui Armand Călinescu și urletele sinistre din noaptea de pomină a „rebeliunii“ lor, cînd au căsăpit în abatoare și în pădurea Jilava oameni pașnici și nevinovați.

Se cerea o urgentă reparare în momentul în care „echipele“ sînt rafistolat și ghiogarii dichisiți să lucreze, în loc de satir cu „principii“ și în loc de bîzdoagă cu „idei“.

Așa se face că la posturile de radio Roma și Paris au apărut două asemenea specimene ușor de identificat, după felul în care schilodesc bieteile teme date spre tratare de către celebrii „exilați“, care au scormonit mult în gunoii coloanei a cincea și în furgoanele hitleriste în retragere, pînă și-au găsit, în resturile legionare, adepții.

„Băieții“, grăbiți să se facă „utili“ oricărei trebi, fără alegere, așa cum se ofereau pe vremuri, pe rînd, fașciștilor, hitleriștilor, lui Antonescu sau pur și simplu siguranței, pentru că era imediat mai rentabil, au consimțit să se înhame la greaua treabă și să încerce să reia buchisirea unor texte, îndeletnicire părăsită încă pe băncile liceului. Că mai scapă cite o lovitură de ghioagă, în emisiunile lor, e firesc și e scuza-bil. Pe noi ne amuză această caznă; lor le poate fi însă fatală în fața stăpînilor care urmăresc efectele și care plătesc.

Trebuie să recunoaștem însă că „băieții“ au căpătat curaj, au devenit mai îndrăzneți. Mult mai mult decît pe vremea cînd erau ocrotiți de poliție, sau asigurați de impunitate, prin grija judecătorilor și a juraților gură-cască.

De la distanță, sub anonim, cu precauție, să nu scape la vreun post de televiziune pentru a li se recunoaște mutrele, „băieții“ nu vor să stea de vorbă decît cu oamenii noștri de cultură, cu întreaga noastră intelectualitate. Și nu să stea de vorbă pur și simplu, ci să-i judece, să-i condamne, așa ca pe malul Ștreșnicului, unde au smuls fir cu fir — în alternanța injurărilor — barba lui Nicolae Iorga, sau ca în Piața Universității — din bibliotecile căreia evadaseră pentru că se sufocau — unde dănuiau sălbatic în jurul focului care executa „sentința“ împotriva operelor lui Sadoveanu, oftînd că nu au putut să-l pedepsească în același fel și pe marele scriitor.

Ei pretind că fac aceasta în numele unei înalte misiuni „patriotice“, numindu-ne pe noi toți — întregul popor care muncește bucurîndu-se de roadele obținute într-o țară liberă — trădători.

Trădători de ce? Și ai cui? Doar ei s-au evacuat singuri din această țară. Le sfîrșiau călcîiele, fugind după catastrofele cu lefuri, în care li inscrieseră Codreanu cînd și-a vîndut „legiunea“, pentru a îndeplini și ultima dorință a „câpi-

tanului“ de a-și vinde țara. Ceea ce desăvîrșesc astăzi.

Pentru ei, țara românească înseamnă diagonală și pas de gîscă, pâr vilvoi și cărticica șefului de cuib toate ocrotite de un mare ghișet, indiferent sub ce firmă — engleză, americană sau germană — care să le întrețină „entuziasmul“ și să le aprecieze „patriotismul“.

Nu, „băieților“! Treaba e ceva mai grea și mai serioasă.

Dar să vedem despre ce este vorba acum.

Și-au reînceput isprăvile „băieții noștri“, prin încercarea de a ofensa memoria lui Camil Petrescu.

Își mărturisesc chiar ei originea acestui „curaj“, tipic legionar. Inventînd o presupusă „cotitură“ în viața lui Camil, recurg la o formulă a lui Nicolae Iorga, rostită într-un moment de mare amărăciune, cînd se incurcase în ițele politicianiste, în care niciodată bătrînul istoric nu a fost prea meșter: „Eu sînt eu, dar nu sînt eu“.

Probabil că „băieții“ vor să spună, în logica lor legionară, că nu au ucis pe savantul Iorga, ci pe un Iorga care nu mai era el, așa cum astăzi ei n-ar împroșca cu noroi memoria marelui scriitor Camil Petrescu, ci pe aceea a lui Camil care nu mai era el.

Sărmană minte verde, la ce caznă ești supusă atunci cînd trebuie să suplînești pistolul cu care „omul“ tău obișnuia să-și justifice existența!

Infamia începută cu Camil continuă cu Tudor Vianu. În ofensarea acestuia, crainicul de la Roma amintește în treacă și de Nichifor Crainic. Nu știm la ce se va fi gîndit „băiatul“ cînd a pomenit acest nume. Nouă, însă, ne-a amintit că pînă și Nichifor Crainic, această secătură „naționalistă“, a avut cîndva cuvînte de dispreț pentru „băieții“ de teapa crainicului de la postul de radio Roma.

Îi facem plăcerea să-i servim aceste rînduri din articolul „Generația eroică“, apărut în 1937.

Cităm: „Legionar sau național creștin, tînărul eroic citește maximum ceea ce-i recomandă sau ceea ce scriu partizanii de club. Cît despre felul cum știe să definească și mai ales să facă deosebire între doc-

trinele care frămîntă epoca noastră — demo-liberală, comunistă, fascistă, corporatistă etc. — vă asigurăm că vă veți pune mîinile în cap de atîta haotică confuzie. Mult mai repede vă poate informa despre un ordin pe care l-a primit, sau despre un discurs, schilod desigur, pe care l-a îngăimat într-o comună rurală, în fața cîtorva oameni năcăjiți și răbdători. Tineret universitar, tineret eroic, în ce hal ai ajuns!“

Gelos pe „succesele“ camaradului de la Roma, postul nr. 2 de la radio Paris conti-

nuă pe aceeași temă și la același nivel. Băiatul nr. 2 e mai „deștept“ și, ca un al doilea Plutarh, încearcă paralelisme. Nu între vieți, ci — mai simplu — între atitudini față de morți. Față în față cu Camil Petrescu el îl pune pe Grigore Gafencu. Iar durerii noastre pentru impietatea comisă față de marele om de cultură care a fost Camil Petrescu, el îi opune scremura lor „durere“ pentru definirea de către noi a lui Gafencu. Dar despre „dragul lor“ Gafencu nu se poate spune nici după moarte decît ceea ce s-a spus și în viață și ceea ce el a dus — ca o perfectă biografie — cu el în mormînt. A fost un politician, unul din sutele și miile care garniseau galeria politică a Romîniei, între cele două războaie mondiale.

Sec și găunos, ca orice politician; veros — poate mai mult decît alții; modern și monden, cu excentricități atît în viața particulară, cît și în viața publică — și, punct. Atît!

După 23 August 1944 și-a valorificat aceste însușiri la bursa neagră a dolarilor. Mai bine sau mai prost decît în vechea Romînie, asta a știut-o numai el. Și probabil că a uitat să o comunice și „băiatului“ de la radio Paris.

A constata că din ceata „exilaților“ a dispărut o asemenea „celebritate“, nu știu zău dacă constituie un „sacrilegiu“, așa cum vrea să spună „băiatul“ de la Paris — sau mai de grabă o neiertată pierdere de timp din partea noastră, pe care ni-o scuзам.

„Băiatul“ a realizat totuși ceva prin această negliobie a lui. El își încheie lamentabila „paralelă“ cu afirmația că există morminte intangibile, „cu excepția marilor criminali“. Atunci de ce se supără „băiatul“ nostru? Oare trădarea de patrie nu este una din cele mai mari crime?

Însă adevăratele trăsături ale „inteligențelor“ ghintuite apar mai vizibile în emisiunile postului-mamă de la München, acolo unde minuieste praștia cu „idei“ vreun mai mare în grad, probabil un comandant legionar.

Dînd tircoale marelui succes obținut de artiștii noștri la festi-

valul „Goldoni“ din Veneția, acesta se căznește să descopere o cît de mică critică la adresa jocului trupei romînești. Nemulțumit de elogiile presei venețiene, „băiatul“ nostru caută, pe unde poate, un mare expert în teatru care să-i mai aline of-ul. Îl găsește în persoana lui Anton Giulio Bragaglia, a cărui părere, deși reținută, totuși favorabilă pentru artiștii romîni, îl nemulțumește mai tare pe „băiat“ care zgîndăre mai departe o cît de cît nefavorabilă apreciere.

„Dar ziarele venețiene au salutat cu entuziasm, fără rezerve, interpretarea, începînd de la regie, actori, decor și costume“ — îndrăznește el. Pentru a transcrie apoi, cu satisfacție, răspunsul iscodit și neconcludent al lui Bragaglia: „presa venețiană a făcut bine că a scris așa cum a scris“ — lăsînd să se înțeleagă că a făcut-o din politețe.

Neputința aceasta a mișeilor, care sfîrșește prin a scribi pînă și pe cei care ar trebui să fie mulțumiți de serviciile lor, nu se lasă învinsă cu una cu două.

Intenția nerealizată a comandantului de la postul München este transmisă ca ordin camaradului de la Roma, care emite pe unde un fel de răspuns consolator adresat oarecum și postului „Europa Liberă“: „am consultat numai o parte din ziare și trebuie să constatăm cu părere de rău (sic) că diferitele cronici nu sînt semnate de nume cunoscute, ba chiar în general sînt anonime, ca un fel de protest publicitar“.

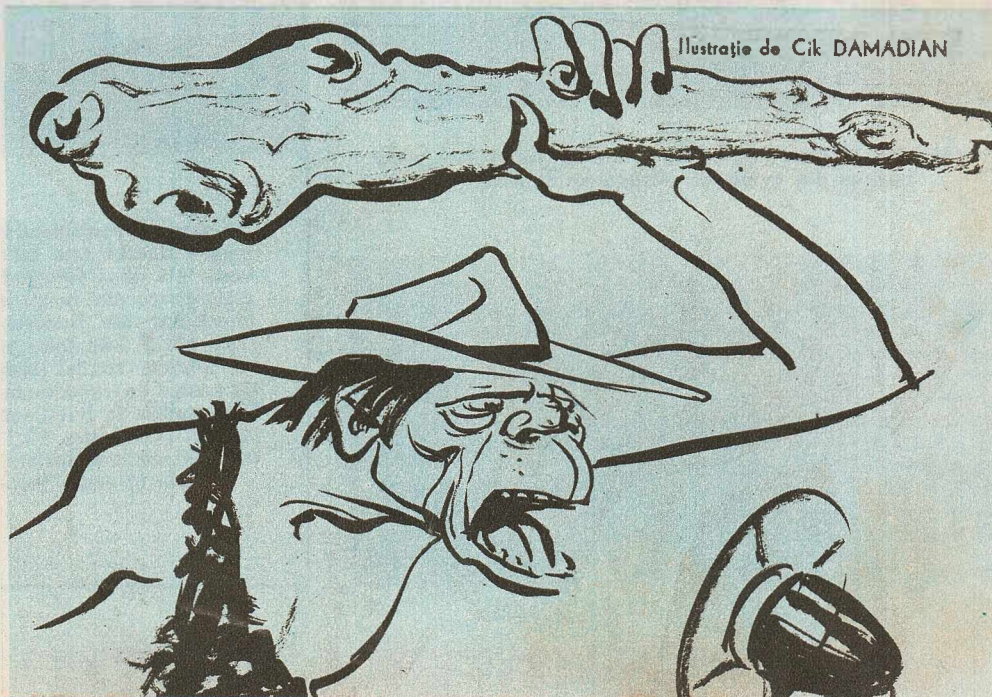
Totuși, pînă la urmă — anonime sau nu, semnate de nume cunoscute sau necunoscute — cronicile îl conving și pe „băiatul“ de la Roma de succesele incontestabile ale artiștilor noștri la Veneția. Le „corectează“ însă pe ici pe colea, încheind sentențios: „ele nu pot fi în nici un fel atribuite regimului“, ci „nobilei tradiții burgheze a teatrului romînesc“.

Cîte cuvinte, atîtea străchini călcate! Vasăzică asta este „patria“ pentru care luptă ei: burghezia și „nobile tradiție burgheză“.

Sărmanii, dacă au părăsit „studiile“ prea de vreme, nu au putut afla că încă acum 136 de ani Tudor Vladimirescu arătase atît de simplu, dar pe atît de frumos, că „patria este poporul, dar nu tagma jefuitoarelor!“

Patria, „băieții“, este aici unde este poporul din mijlocul căruia ați fugit, nu acolo unde v-ați refugiat cu burghezia voastră.

Dar ajunge. Grăbiți-vă să vă încasați simbria!

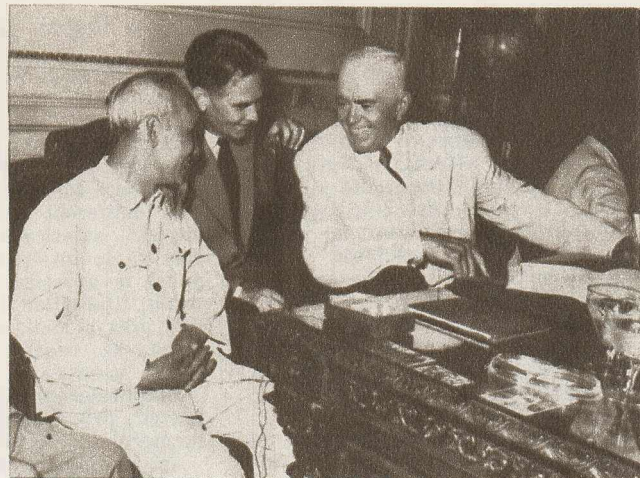
Ilustrație de Cik DAMADIAN

PRIETENI SCUMPI

Tovarășul Ho Și Min, răspunzând urării de „bun-sosit”, la coborrea din avion, pe aeroportul Băneasa.

La Prezidiul Marii Adunări Naționale, tovarășul Ho Și Min într-o cordială convorbire cu tovarășul Dr. Petru Groza.

Înălții oaspeți au asistat la un spectacol de gală la Teatrul de Operă și Balet al R.P.R. În fotografie: tovarășul Ho Și Min, împreună cu tovarășii Gheorghe Gheorghiu-Dej și Chivu Stoica.

Felicitând pe artiștii români.

Pe pământul patriei au poposit oaspeți dragi. Tovarășul Ho Și Min, președintele Republicii Democratice Vietnam, însoțit de tovarășii Hoang Minh Glam, ministrul Culturii, Hoang Van Hoan, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, dr. Pham Ngoc Thach, locțiitor al ministrului Sănătății, după ce au vizitat o serie de fărî surori din lagărul socialist, au făcut o vizită de prietenie și în R.P.R., primiți cu fierbinte dragoste și caldă simpatie de către poporul nostru și conducătorii săi.

Prezentăm cititorilor „Flacării” câteva imagini fotografice luate în zilele de neuitat ale vizitei prietenilor noștri din îndepărtatul și atât de apropiatul Vietnam.

Foto: AGERPRES

Dragostea președintelui Ho Și Min pentru tineret este bine cunoscută. Iată două fotografii care o mărturisesc din nou: la Palatul Pionierilor din București tovarășul Ho Și Min între proaspeții săi prieteni români (stînga sus); iar pentru tînăra vietnameză ce-și face studiile la București, îmbrățișarea „Unchiului Ho” e ca o întâlnire cu îndepărtata sa patrie (dreapta jos)...

O sa tie multe de făcut...

de Francisc MUNTEANU

Ilustrație de N. POPESCU

imișoara 1944.

TNoapte de august. Razele lunii, lucioase ca niște tăișuri de săbii, pestrițează orașul adormit. Pe străzi, nici un trecător. Doar în fața clădirilor publice, ascunși în bunchere de beton, sergenții, somnoroși de prea multe alarme aeriene, veghează moțând. Ferestrele cu obloanele trase, camuflate, nu reflectă razele lunii; le reflectă numai turla de tinichea a catedralei ortodoxe, acolo unde ploile au ros vopseaua de camuflaj.

E liniște. Ici colo, bătute de un vint obosit, firmele magazinelor se leagănă leneșe. Umbrele lor cresc și descresc pe trotuare, ca niște foi de armonici mfnuite fără dibăcie. Rar de tot, când pala de vint prinde putere, se aude și scirțitul talgelor de alamă ale frizeriilor: sunetul metalic, ca un scinct de copil, se înecă încet și se pierde printre case.

Bega, ascunsă sub sălcii, șerpuieste lin.

De o vreme încoace, toate nopțile seamănă între ele. Și zorile. Atunci miile de clădiri, profilându-se pe nesfârșitul sur al cerului, dantelează asimetric văzduhul. Puține snt zilele când zumzăitul surd al „Liberatoarelor“ nu vestește un nou atac; oamenii s-au obișnuit cu țipătul isteric, amenințător, al sirenelor. Mulți, mai ales cei care au fost pe front, snt blazați. Totuși, din deprindere, intră în adăposturi.

Numai unii, îmbrăcați în uniforme cenușii, sfidează jocurile de artificii, bubuiturile înfundate ale bombelor. În ultima vreme, aceștia au părăsit definitiv cazarmile și s-au instalat în centrul orașului, în case pașnice, în localuri. La restaurantul Palace, rechiziționat pentru Wehrmacht, chelnerii, în două schimburi, servesc numai armata germană. Aici, și ziua și noaptea, poți auzi acordurile sincopate ale unui jaz-band gălăgios, intonând „Erika“, „Lilly Marlen“, „Wir fahren gegen England“.

Fumul e atât de des, încât nu se vede de la o masă la alta. Dar oamenii îmbrăcați în uniforme cenușii nu se sinchisesc de asta. Dimpotrivă. Așa se simt mai siguri, mai în largul lor. De undeva, de afară, se mai aud înăbușit bătăile unui clopot.

E ora patru dimineața. Nimeni din local nu ia cunoștință de fărmițarea veșniciei.

Un căpitan gras și-a dezbrăcat vestonul: maioul murdar, pătat cu zeamă de roșii, îl strânge ca un corset. În fața lui, pe masă, și-a expus un aparat de ras, un revolver, o perie de dinți și un portvizit de piele din care s-au revărsat niște vederi din Sevastopol. Lângă el, un alt căpitan, cu părul roșu și ochi bulbucați ca niște cepe, amestecă un pachet de cărți. Cărțile snt atât de uzate, că abia se mai disting.

Un ofițer tînăr, cu patru decorații la încheietoarea vestonului, plinge în hohote. Își agită brațele, vrea să îmbrățișeze masa; paharul din fața lui serăstoarnă. Roșul de Miniș i se scurge încet pe genunchi. La început nu-și dă seama ce s-a întâmplat. Își frământă genunchii, apoi, supărat că i s-au udat pantalonii, se ridică în picioare și scoate pistolul automat. Un chelner care trece prin apropiere se ascunde în spatele unui stîlp. Se aud patru împușcături, una după alta: rozeta de ipsos din plafon, un îngeraș gras, înconjurat de frunze de acantus, crapă, apoi, la a cincea împușcătură se prăbușește pe turnanta de dans din mijlocul localului.

Toboșarul își aruncă bețele de tobă în aer, ca un jongleur: nu mai ține cont de ritmul melodiei; bate aiurea. Fiecare muzicant cîntă pe cont propriu: pianistul împunge clapele de fildes cu două sticle goale de șampanie. Violonistul, cel mai tînăr membru al orchestrei, trage cu arcușul de-a dreptul pe vioară: cineva i-a ars strunele cu țigara. Iar saxofonistul, un om gras, beat turtă, e trist: nu mai poate bea vinul turnat în pînăia instrumentului.

Fragment din romanul în pregătire „Statuile nu rid niciodată“.

În zori, când pornesc la lucru măturătorii de stradă, se deschid și ușile restaurantelor din centru. Chelnerii, obosiți, ies pe scările de serviciu; ofițerii germani, cu femei bete la braț, pe ușile turnante din față. Așa s-a statornicit obiceiul.

Pe malul Begheului, în cartierul fabricii, acolo unde se înșiră uzinele metalurgice, stîlpii de telegraf, zidurile, gardurile caselor snt pline de inscripții. Primăria a angajat o echipă specială, înarmată cu bidinele, să șteargă lozincile: „Jos războiul!“ „Vrem pace!“

O dată cu sosirea dimineții, orașul prinde viață: se deschid porțile caselor, se trag obloanele de tablă ale prăvăliilor, pornesc tramvaiele.

Primele zgomote snt încă stridente, pe urmă murmurul obișnuit al orașului îmbrățișează străzile, casele. Vocea vînzătorului de ziare, a gunoierului, a lăptarului completează această cavalcadă. Dintr-o dată orașul își schimbă fața: la ferestrele deschise ale locuințelor apar albiturile paturilor, flapumele colorate.

La o singură clădire din oraș totul rămîne neschimbat. Casa aceasta e la marginea orașului și pare mai degrabă o cazarmă, decît o casă de locuit. Dacă te apropii mai mult, părerea ți se confirmă. Clădirea cenușie, cu ornamentațiile spălăcite de prea mult vărut, e mohorită. În mijlocul ei, ca o gură căscată, se deschide pînă la înălțimea etajului întii o poartă de fier forjat, veșnic încuiată. În stînga ei, o gheretă dulgherită grosolan strică simetria întregii fațade. Lîngă gheretă, o sentinelă se reazimă de țeava unui Z. B. împodobit cu o baionetă ruginită. În spatele porții cu gratii se deschide un coridor întunecat ca un tunel. La capătul lui, spre dreapta, patru trepte tocite urcă spre un alt coridor mai îngust, mai întunecat. Aici se înșiră de ambele părți o sumedenie de uși de tablă, prevăzute cu mici viziere de control. Lîngă ultima ușă, așezat pe un scaunel improvizat dintr-o ladă de muniții, un gardian îmbrăcat neglijent, cu ochii roșii de nesomn, smiorcăie liniștit. În spatele lui, dincolo de o ușă zăbreliată, se deschide un mic hol sumbru, vărut în cenușiu. De aici, o scară de fier în formă de spirală se cațără la etaj, de unde, prin ferestrele prevăzute cu gratii, se poate vedea curtea imobilului. În curte, dată la reformă, o firmă de tinichea indică menirea acestei clădiri: „PENITENCIARUL MILITAR“. Altceva nu se vede în curte.

Peste tot, pe culoare, pe săli, snt agățate mici tăblițe cu scurte inscripții: „LINIȘTE“, „FII DISCIPLINAT“. Ornduite simetric, din cinci în cinci metri, cruci de lemn vopsite în negru cheamă pe locatarii acestei clădiri la reculegere.

În toată cazarma-închisoare nu este decît o singură ușă de lemn. Aceasta e la etajul întii și pare pitită în spatele unui alcov susținut de doi pilastri vopsiți în ulei. Ușa, făcută din lemn de stejar, e prevăzută cu o tăbliță de tinichea, pe care un pictor de firme stîngaci a mizgălit cuvîntul „COMANDANT“.

În camera comandantului e dezordine. Pe birou, actele, dosarele snt răvășite de parcă le-ar fi răsfoit o mină străină. Comandantul închisorii, un om înalt, îmbrăcat în uniformă de colonel, moțâie în scaunul de lîngă birou. Din cînd în cînd, capul îi cade în piept și atunci tresare pentru o clipă: dar e prea obosit ca să se trezească.

În fața biroului, pe perete, un crucifix de argint agățat deasupra unei candelere creează parcă imaginea lui Isus între tilhari, așa cum este plasat lîngă cele două portrete înrămate din stînga și dreapta lui: primul reprezentîndu-l pe regele Mihai I, îmbrăcat în uniformă de locotenent, iar celălalt pe mareșalul Ion Antonescu, cu fața zbîrcită ca o prună uscată.

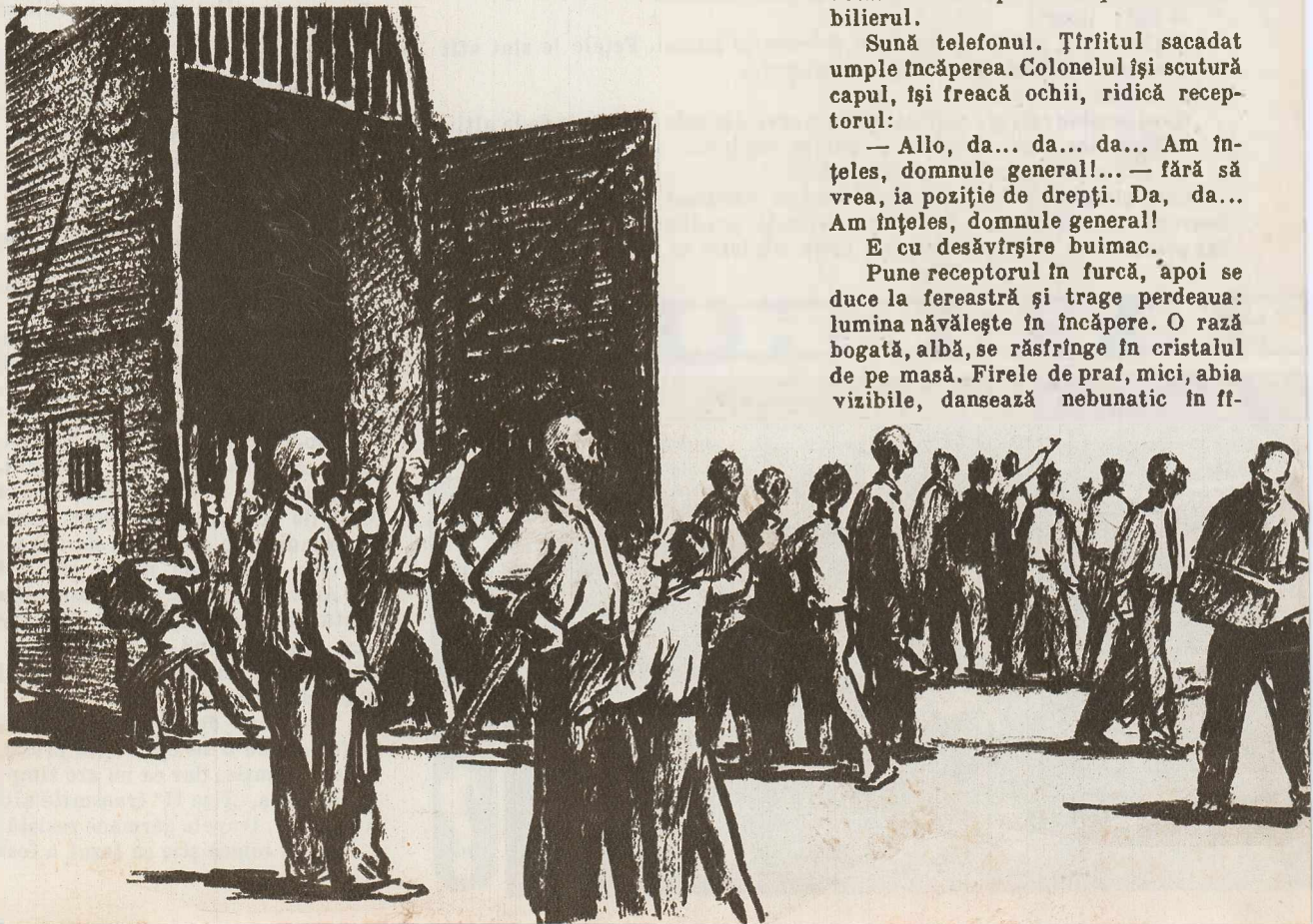
Un dulap pentru clasoare, așezat lîngă fereastră, o măsută rotundă, două fotolii de piele completează mobilierul.

Sună telefonul. Țîrîitul sacadat umple încăperea. Colonelul își scutură capul, își freacă ochii, ridică receptorul:

— Allo, da... da... da... Am înțeles, domnule general!... — fără să vrea, ia poziție de drepti. Da, da... Am înțeles, domnule general!

E cu desăvîrșire buimac.

Pune receptorul în furcă, apoi se duce la fereastră și trage perdeaua: lumina năvălește în încăpere. O rază bogată, albă, se răsfrînge în cristalul de pe masă. Firele de praf, mici, abia vizibile, dansează nebunatic în ff-

șiile de lumină. Colonelul privește buimăcit în jur: biroul e mult mai familiar în penumbră; așa, luminat, mobilele par să aibă alte dimensiuni; te miști greu printre ele. Ce stupid e să stai aici fără nici un rost! Acum ar fi mult mai bine să fii undeva în munți, la umbra deasă a brazilor. În orice caz, undeva departe, departe de oameni, de oraș, de neliniște. În colțul buzelor i-a răsărit un zîmbet amar: e zîmbetul omului care a mizat totul pe o carte și a pierdut. „Am înțeles, domnule general“. Mereu acest „am înțeles, domnule general!“ La fel a răspuns cînd, cățărînd pe un car blindat, a trecut Prutul și tot la fel a răspuns și atunci cînd, obosit, a cerut un post mai liniștit, undeva în țară. „Am înțeles, domnule general“.

Colonelul nu înțelegea nimic, era buimăcit și, fără să vrea, își aduse aminte de o femeie foarte bătrînă, care cîndva i-a cîntat la căpătîiul leagănelui. Colonelul, ca și cum ar fi vrut să-și gonească amintirile, se scutură, își aranjează hainele, apoi se duce la birou și apasă pe butonul unei sonerii. Tîrîitul prelung, ascuțit, se aude pînă aici, în birou. Seamănă cu un zgomot de alarmă. Nu trec decît cîteva clipe și pe coridor se aud pași cadențați, militărești. Colonelul își mai aranjează o dată hainele; în pripă, aruncă o privire la tablourile de pe pereți, ca și cum ar vrea să obțină aprobarea pentru cele ce vrea să ordone acum.

În prag apare un locotenent tînăr, zvelt, cu o mustață blondă, abia vizibilă. Își bate călcîiele:

— Să trăiți, domnule comandant!...

Colonelul îl măsoară din priviri. Așa era și el la începutul carierei: slab, cu ochii încercănați, dar veșnic ras, pomădat. „Uite, ăstuia îi lipsește un nasture de la manșetă“. Ar putea să-i facă o observație: la ce bun?... Îi era ciudă pentru această deformare profesională. Înghite în sec.

— Toți deținuții politici... — rostește cuvintele încet, aproape silabisind, să poată citi efectul pe fața subalternului — să fie eliberați.

Locotenentul nu vrea să creadă urechilor. O clipă i se pare că domnul comandant s-a exprimat greșit. Zîmbește încurcat.

— N-am înțeles bine, domnule colonel.

— Deschide-ți urechile, domnule locotenent! Să fie eliberați toți deținuții politici. Ai înțeles?!...

— Am înțeles, să trăiți!

Face stînga împrejur și părăsește încăperea.

Desigur, nici el n-a înțeles nimic. Nimeni nu înțelege nimic și totuși nu se găsesc nimeni care să îndrăznească să întrebe o dată: de ce? Colonelul ar vrea să strige după locotenent, dar parcă ar fi prins rădăcini: stă nemișcat, cu brațele ațîrnate în jos, ca niște ramuri veste-de.

Alarmă.

După un singur minut, compania de pază e adunată în hol, în fața locotenentului. Îl privește mirată. Trebuie să se fi întîmplat ceva foarte important. Te pomeniști că rușii...

— Executarea!...

Niciodată n-a fost coridorul atît de aglomerat. Bocancii răsună pe ciment; se deschide o ușă de fier:

— Ești liber, se aude vocea gardianului.

Deținutul se uită uimit la gardian: i se pare că visează.

Într-o celulă învecinată, un alt deținut trage cu urechea. Zgomotele nu-l miră, mai mult îl înveselesc. Cu un placheu rupt de la un bocanc, zgîrie vopseaua de pe ușă: „23 August 1944“. Sub inscripție desenează stîngaci o seceră și un ciocan. Acum pașii răsună în fața celei lui. Se trage puțin de la ușă. Cine știe? Omul trebuie să fie precaut.

Ușa grea se deschide încet, scrișînd din toate balamalele. E ceva groaznic de trist în acest scrișîit. Gardianul, un țaran bătrîn de undeva din munții Apuseni, spune cu o voce groasă, obosită:

— Ești liber!

Deținutul îl prinde pe gardian de reverul hainei. Fețele le sînt atît de aproape, încît își simt reciproc respirația.

— Ce s-a întîmplat?

Gardianul se retrage speriat. Bilbie ceva din cele ce a auzit de la alții:

— Se spune că-am fi trecut de partea rușilor...

Un pas și deținutul a ieșit din celulă.

Cei cîțiva trecători de pe stradă nici nu bănuiesc agitația de pe coridoarele penitenciarului. Peste tot deținuți, gardieni. Coridorul întunecat seamănă cu un peron de gară: ușile celulelor se deschid și se închid

întocmai ca ușile unui vagon. Fiecare om e grăbit și fără rost. Numai el e calm. Știa că nu putea fi altfel.

Se urcă pe pervazul unei ferestre și strigă cît îl ține gura:

— Trăiască Partidul Comunist din România!

Într-o singură clipă zgomotele se sting. Toți își îndreaptă fețele spre cel ce a strigat. Dar timpul e prea prețios ca să-l risipească, ascultînd lozinci. Deținuții se grăbesc spre ieșire. Puțini sînt aceia care se duc spre magazie să-și schimbe hainele: se îngrămădesc cu toții la poarta de fier forjat. Numai el pornește în direcția opusă. Din hol, urcă pe scările care duc spre cancelaria comandantului. Ajuns lîngă ușa de stejar, tresare. Din încăperea se aude un zgomot sec, apoi ecoul unei detunături zbătîndu-se între pereți. Instinctiv, sare la o parte. Trage cu urechea, dar înăuntru nu se mai aude nici o mișcare. Încet, se apropie din nou de ușă, apasă clanța și sare din deschizătură. Inutil: din cancelarie nu se aude nici un zgomot suspect. Intră în cancelarie. Domnul colonel, comandantul penitenciarului militar, e întins pe podea. Din tîmpla-i dreaptă, un firicel de sînge, subțire ca o sfoară, se scurge pe parchet.

Ochii mici ai colonelului au rămas deschiși: sînt verzi ca apa stătută. Îi urmărește privirile țepene. Candelabru care atîrnă din tavan are trei brațe: unul e rupt. Își aude bătăile tîmpelor. Parcă vin de undeva, de afară, dintr-o cameră alăturată, de pe coridor sau chiar din stradă. Acum toate lucrurile din birou, ca și cum ar fi înțeles gravitatea momentului, stau neclintite, solemne. Numai firele de praf, neînțelegătoare, își continuă dansul prostesc în fișiiile de lumină. În încăperea e groaznic de cald. Își șterge sudoarea de pe frunte.

În clipa aceea, în prag apare locotenentul. Se uită la mort, se uită la deținut. Prea multe s-au întîmplat într-o singură zi. Mustăța blondă îi tremură nervos. Zăpăcit, nu știe ce să facă cu mîinile. Își pipăie nasturii de pe veston: pare că-i numără. Deținutul îi urmărește fiecare gest, îi numără și el nasturii: sînt șase. Parcă prea mult durează liniștea. Pentru a-și masca emoția, ridică din umeri și spune cu un glas nevinovat, de copil:

— Îmi pare foarte rău... Am ajuns prea tîrziu... Și tare aș fi vrut să stau de vorbă cu el.

Arată spre fostul comandant al penitenciarului.

Coboară împreună în hol. De aici se îndreaptă amîndoi spre magazia de efecte. Locotenentul e de o politețe supărătoare: se angajează să-i caute hainele civile. Treaba nu-i ușoară. Toată magazia e răvășită de mîini grăbite, nervoase.

— Eu sînt din Vlașca, spune după un timp locotenentul.

Glasul îi sună străin. Are impresia că ofițerul îi cere iertare pentru ceva. Îl privește compătimitor și îi e ciudă că nu știe ce să-i răspundă. Locotenentul continuă:

— Sînt din Vlașca. La noi acum trebuie să fie tare cald... Asta e? Întrebă brusc și arată o haină cadrilată, plină de petice.

— Nu.

— Pe o vreme ca asta, lucrul cel mai bun e să te duci la scaldă. La noi în Vlașca...

— L-am găsit, îl intrerupe deținutul și începe să se dezbrace.

Rușinos, ofițerul se întoarce cu spatele. E atît de adîncit în gînduri, că nici nu observă cînd a plecat.

— La noi în Vlașca, domnule... Se întoarce. Își dă seama că e singur, dar nu pare mirat. Mai mult bucurat. Își aruncă vestonul militar și caută niște haine civile potrivite.

În poarta închisorii fostul deținut trebuie să-și frece ochii de prea mult soare. Încă nu e obișnuit cu lumina. Sentinela de lîngă gheretă îl privește, plictisită. Are ordin să nu se amestece în nimic, să stea liniștită la post.

Își ridică două degete la tîmplă și-l salută oarecum militărește.

În oraș e aceeași agitație. Camioane, încărcate cu soldați în uniforme cenușii, blochează arterele principale. Cîteva care blindate își zdrăngăne oțelul șenilelor pe caldarîm.

Se oprește printre spectatori de ocazie. De la marginea trotuarului privește fuga, zîmbind. În fața lui gonește o caravană de camioane nemțești.

Numai trecătorii blazați, preocupați de treburile lor de fiecare zi, îl supără pe cel de curînd liberat. Ar vrea să prindă pe cîte unul de guler și să-i ardă un pumn. „Bată-te Dumnezeu! Te plimbi ca un pierde-vară și... Poate de aceea nu-și scoate mîinile din buzunare, să nu facă vreo prostie. În fața unei vitrine cu jucării, se oprește o clipă. Niciodată nu s-a întors de la închisoare cu mîinile goale. Fetița lui îl știa voiajor, plecat undeva, la drum, cu treburi. Acum, însă, nu mai avea nici o importanță dacă o să afle sau nu că a fost la închisoare. Tocmai voia să plece, cînd descoperi în vitrină cîteva soldați de plumb, îmbrăcați în uniforme nemțești. Ar trebui să între, să-i spună patronului să arunce jucăriile astea la gunoi. Nu intră: plescăi numai din buze și porni mai departe, amuzat. O să fie tare multe de făcut. Acolo, între cei patru pereți, niciodată nu s-a gîndit că o dată va trebui să se ocupe și de epurarea jucăriilor... „Dar la cîte lucruri nu m-am gîndit încă!...“

Aproape de gară, un muncitor rezemat de balustrada unui pod cîntă din muzicuță. Melodia e cunoscută: „Porniți înainte, tovarăși“. Are vreo misiune — își spune — sigur că are. Doar libertatea lui și a altora n-a venit din cer. Au lucrat bine tovarășii — gîndește el, mergînd mai departe.

Trecătorii de pe străzi sînt ciudați de grăbiți. Aproape că aleargă. O femeie cu o sacoașă ruptă presară trotuarul cu zarzavaturi. Cineva îi atrage atenția, dar ea nu are timp să se întoarcă: se grăbește.

Undeva, „Ilse II“ transmite ultimele știri de pe front: „În încercuirea de la Iași, trupele germane rezistă eroic de patru zile“.

Toată lumea știe că Iașul a fost eliberat.

FOTOGHICI

Ce păsări sînt cele surprinse de corespondentul nostru Gh. Clorobea în această fotografie?
(Răspuns în pag. 24)

TOVARĂȘII?

Aventura în văzduh

Parashutistul Iakov Filipov.

Sărit
O bălăle ușoară pe umărul parashutistului transmite comanda instructorului, acoperită de urălul motoarelor. Filipov își face vînt și sare în abisul de bezna ce pare fără fund. Curentul de aer îi șuieră pe la urechi și-i taie pentru câteva clipe respirația. Omul simte apoi zguduirea așteptată cu emoție. Acum nu mai aude vîștutul aerului, ci doar fiștutul parașutei ce se involburează. Plutește lin, legănîndu-se ușor. Privirea îi lunecă în jos, apoi se ridică iar, atrasă de pitoreasca priveliște ce se desfășoară în văzduh, deasupra lui. În transparența trandafirilor a zorilor, nenumărate cupole

multicolore apar în depărtare, ca niște flori ciudate. Totul pare a fi în regulă. Deodată, însă, inima-i încremenește de groază. De sus, din formația de parașutiști care au sărit după el, s-a desprins unul care se prăvale acum ca un bolid chiar deasupra lui. O trenă albă, lungă, îi filite în spate.

„Trebuie să mă feresc din calea lui!” — îi fulgeră prin minte lui Filipov. E de ajuns să tragă de corzi și parașuta va lua direcția dorită. De ce n-o face? Mai e doar o secundă și totul va fi pierdut. Pentru că, în cluda căderii vertiginoase, parașuta nu se deschide. Filipov îi distinge acum curelele ce-l încing. În clipa următoare omul se lovește de parașuta lui Filipov, pătrunde printre corzile ei și trece chiar pe lângă Filipov, în picajul nestăvilit, năprasnic.

Totul se petrece atît de fulgerător, încît Filipov, care încearcă să-l prindă pe nefericitul parașutist, nu reușește decît să apuce corzile ce îl lunecă prin mîini, arzîndu-le ca focul. O zguduire puternică îl dă peste cap, dar degetele-i rămîn încheștate. Acum doi oameni atîrnă de o singură parașută. Amîndoi coboară cu o viteză sportivă, dar pericolul a fost înlăturat pentru moment. Filipov cercetează cu înfrigurare frîngiile și umbrela de mătase. Va rezista oare parașuta?... Ori scăpăm amîndoi, ori... Efortul suprem îl amorteste degetele, peste ochi i se lasă o ceață neagră. Nici nu observă că îl depășește pe tovarășii săi care săriseră înaintea lui. Nu-l simte decît pe omul a cărui viață e acum în mîinile sale. Va trebui să-l salveze și să se salveze. Corzile sînt trănice, dar vor rezista oare la greutatea dublă? Și, oare, nu-l vor părăsi cumva puterile în această luptă pe viață și pe moarte? Degetele încheștate de parașuta tovarășului nu vor ceda sub povara ce se leagănă jos, sub el?

Un tremur ușor i se urcă în mușchii brațelor și se răspîndește în tot corpul. Puterile încep să-l părăsească. „Să nu-l dau drumul! Să nu-l dau drumul!” își zice mereu.

Fiecare clipă pare o veșnicie. Dar iată, sub ei a apărut cîmpul de aterzaj. Ultimele secunde trec ca în vis. O zdruncinătură puternică îl amețește pe amîndoi. Salvați! La trei pași de Filipov zace locotenentul de gardă Maslov, leșinat, dar teafăr.

— Tovarășe locotenent de gardă! Tovarășe locotenent de gardă!

Filipov se apleacă asupra omului întins pe pămînt. Cînd ofițerul își revine în fire și zărește chipul plin de îngrijorare al tînărului soldat, fața i se luminează:

— Dumneata erai, Filipov? Ridicîndu-se, ofițerul îi întinde mîna salvatorului său. — Îți mulțumesc, mai adaugă Maslov, simplu dar din adîncul inimii. Filipov își privește oarecum descumpănit mîinile încheștate de parașută. Nu le poate dezmoreți încă...

Această uluitoare aventură în văzduh s-a petrecut pe un aerodrom sovietic. Pentru actul său de curaj și pentru spiritul de sacrificiu tovarășesc de care a dat dovadă, tînărul parașutist Iakov Filipov a fost decorat cu ordinul Steaua Roșie.

(După „Freie Welt”)

Locotenentul Maslov

Prin la prinz au la dispozitie clubul - carti, reviste, sah...

„Printr-o hotărâre a Consiliului de Miniștri se reglementează asistența bătrînilor, pensionari și nepensionari. În acest scop se vor înființa în fiecare regiune și în Capitală cel puțin cîte un cîmin de pensionari, un cîmin-spital pentru bolnavii cronici și cîmine de bătrîni după nevoile locale“.

(Ziarele din luna mai)

L

se ziceau „azile“. Erau cîteva în București. Atmosfera unui atare așezămînt fiind bună conducătoare de literatură convențională, o luam adesea ca element pentru reportaje de „efect“. Cîte tablouri impresionante nu mi-au furnizat azilurile de bătrîni, mereu uimit, după fiecare vizită, că milostenia publică se complăce să întrețină, cu un dram de oxigen, o vagă pîlpire de viață, în numele unei formule filantropice devenite pravilă de stat! Această magică formulă era substitutul marilor principii umanitare moderne. Datorită ei, anumite existențe nici nu trăiesc, nici nu pier, îmi ziceam, identificînd-o de fiecare dată, nu atît în „decorul“, cît în... bucătăria azilului.

Îmi aduc aminte de o vizită la un așezămînt din strada Parfumului, imediat după eliberare. Ce fac bătrîni? Pe cîți i-au cruțat războiul, deportările? N-am mai cerșat, ca la alte vizite, încăperile standard ale acestui depozit de vechituri omenești, lăsate de comunitate în comision morții. N-am iscodit trecutul moaștelor vii încă, înghesuite între pereții sepulcrali, toți împodobiți cu portretul litografic al celebrului filantrop. Nu m-a interesat să chetex amintiri, n-am frunzărit albume. M-am dus de-a dreptul la cotlonul unde se materializau unicele voluptăți ale acestor făpturi depozitate de toate harurile vieții: cuhnia.

Era ora prînzului. În oala mare fierbeau legume, corespunzînd cu 3 lei pe zi alocație de întreținere pentru fiecare membru al azilului. Sau, ca să vorbim în termenii științifici ai veacului, echivalînd cu caloriiile unui singur morcov, ale unei singure cepe, ale unei jumătăți de gulii; egale, ca principii de energie, cu taman cîtă putere trebuie ca ospitalizații să deschidă gura, să ducă limba la gură și — suplimentar — să ofteze cu aceeași gură.

La poarta azilului, cu mîna întinsă trecătorilor, făceau cu schim-

bul bătrîni. Pentru stropul de ulei ce nu intră în tain. Pentru o țigară, duminica.

Aceasta era moștenirea.

Oaza bătrînilor

În strada Gabroveni nr. 2, se înalță o clădire albă în șase etaje. Nu știu dacă imobilul mi-a atras vreodată atenția prin statura ce domină peisajul comercial al cartierului cu cele mai înguste străzi bucureștene, cu cele mai înghesuite acoperișuri. În caz afirmativ, presupuneam că își continuă o veche destinație asemănătoare cu a altor cîtorva blocuri din sector. Știu și eu? Hotel, poate birouri, garsoniere, ateliere sau toate acestea laolaltă.

Casele prea aglomerate, strînse una în alta, îmi sugerează o imagine de promiscuitate. Exagerez, desigur. De bunăseamă că mi-a rămas această rezervă din reminiscențele unor explorări reporteri-cești de pe vremuri, prin sub-solurile și mansardele unde locuiau, claie peste grămadă, băieții de prăvălie exploatați de marii băcani și circiumari din Sf. Gheorghe.

De ce vi le spun toate astea? Să vedeți de ce. Citînd acum cîtăva vreme în ziare hotărîrea guvernamentală, m-a cuprins o mare emoție. Dacă primul meu gînd a fost de gratitudine pentru autorii deciziei—auzi, cu atîtea pe cap și nu-i uită pe bătrîni! mă minunam—cel de-al doilea se adresa octogenarilor. Unde s-or găsi? M-am repezit, firește, în strada Parfumului, chibzuind ca de acolo să dau o raită pe la toate azilurile (își mai conservau, în mîntea mea, vechile firme gorkiene), pentru a revedea și a mă bucura împreună cu bieteile personaje ale reportajului meu de odinioară, de vestea bună ce le-o aduceam. Și, poftim surpriză! Azilul nu se mai afla în strada pomenită. S-a mutat. Unde? Funcționează de cîtiva ani în Gabroveni. În Gabroveni?

— Auzi, dragul meu, unde au găsit să-i transfere—i-am spus îndurerat tînărului reporter fotograf cu care mă hîținam pe motocicletă, în drum spre adresa cu pricina.

— Ce mi-e aici, ce mi-e dincolo? —a replicat filozofic tovarășul de hurducătură.

Nu văzuse în viața lui un azil și eram înciudat că nu-i pot oferi, prin comparație vizuală, nu prin evocări verbale, un așezămînt de ieri și altul de astăzi. Cînd însă motocicletă a stopat—nu în fața unei maghernițe, cum m-am așteptat, și care ar fi trebuit să fie doar o variantă a azilului „patriar-

nal“, ci în fața unui imobil impozant de șase etaje—nu mi-a venit a crede. Aici o fi?

— Aici—mi-a confirmat fără uimire tînărul reporter. Scrie pe tablă. Citiți: „Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, Cîmin-spital de bătrîni“.

— Cîmin scrie? (Uitasem ochelarii acasă).

— Cîmin.

— Nu azil?*

— Nu.

— Bravo! Îmi place. S-a purificat un cuvînt sinistru, sordid. Îți dai seama? Cîmin înseamnă casă de oameni, luminoasă, caldă, îndes-tulată. Crezi că ocupă cogeamite clădire?

— De ce nu?—răspunde simplu adorabilul tovarăș, deprins să vada la scară mare realizările vremurilor noi, pe care dioptriile sale juvenile le descoperă și aparatul fotografic, mereu „în deplasare“ prin țară, le popularizează în paginile vii ale „Flacării“. Dacă te îndoiești, să întrebăm portarul.

— Desigur—a întărit cu gravitate omul cu chipiu, un bătrînel simpatic, cu obraji rumeni și mustață groasă, în care mai sclipeau cîteva fire din blondul tîne-reții.

Contraste

Am dat mai întîi o raită „incognito“ cu ascensorul, pe la etaje, pentru a ne face o idee de „atmosfera exterioară“ a cîminului. Am conchis că seamănă leit cu un hotel dintr-o stațiune climaterică. Culoare luminoase, sclipind de o caldă curățenie menajeră (nu glacială ca aceea a sanatoriilor, unde acuratețea are ceva din luciul tăios al bisturului, din corosivul lichidului antiseptic). Pe jos, covoare. Agreeabile tablouri ornează pereții. Mesețe de hol, pe care tronează ulcele cu flori proaspete... Canapele pentru musafiri, deocamdată ocupate de locatarele așezămîntului, ieșite la o tacla matinală.

Firește, apariția noastră stîr-nește curiozitatea bunelor bătrîne. Ne amuză văzîndu-le apropiindu-și capetele colilii și întrebîndu-se șoptit cine sînt vizitatorii care se uită cu atîta simpatic interes la ele, în jur, examinînd gravurile, trecînd fără să le chestioneze pe lîngă infirmierele de la etaj, surizătoare în halatele lor albe.

—Parcă-i la Govora—opinează tovarășul meu. (De ce Govora și nu Slănic, sau Călimănești?) Nu cred ca un azil de odinioară să fi avut o înfățișare la fel.

— Bine faci că nu crezi. Într-o privință, păcat că nu l-ai cunoscut. Ce documente fotografice ar fi furnizat arhivei dumitale! Îl văd în trecut... Trist și cenușiu azil, unde viața părea a fi luată cu „încetîntorul“, redusă la tuse, la șoptă, la imobilitate.

N-aș putea preciza că mă impresiona mai tare pe atunci: tăcerea specială a azilului, tăcere care te silea să umbli fără voie în vîrfurile picioarelor, sau cei 100 de bătrîni și bătrîne, uniformizați de timp, o ediție de zbîrcituri trasă într-o sută de exemplare, expoziția unei singure măști reproduce de o sută de ori, fără o notă distinctă, fără o grimasă distonantă, fără măcar „un tic“ personal.

OAZA

Viață automată. Același resort reglementa în toate cabinetele, în același timp, somnul și insomnia, oftatul și zîmbetul.

Cînd o pensionară, lîngă sobă, își sorbea ceaiul, fii sigur că, în aceeași clipă, operația se repeta de o sută de ori, cu amănuntele copiate identice: ceașca ținută cu amîndouă mîinile (ca să servească și de... calorifer), ochiul—nu privirea—fixînd detaliul unei mobile, fruntea concentrată, cu ridurile sporite, ca sub imperiul unei teribile preocupări.

La ora 12 era suficient să se deschidă o ușă, ca, simultan, toate ușile să se deschidă. La ora 9 seara, ca tot atîtea ceasuri cu cuc, cu mersul egal, 100 de glasuri pronunțau „noapte bună“.

— Sugestivă evocare, tovarășe ziarist. Vi s-a întipărit plastic în memorie.

— Ca în aparatul d-tale, dragul meu.

...Peste 150 de bătrîni și bătrîne adăpostește cîminul din Gabroveni. Pensionari și nepensionari, unii valizi în măsura în care vîrsta înaintată mai poate include și noțiunea de sănătate, alții afectați de suferințe fizice specifice bătrîneții. Aceștia din urmă sînt sub continua îngrijire a doctorului Vaida Eugen, directorul cîminului,

Azi se fac clătite.

și a opt surori medicale, care împreună cu cele 10 infirmiere constituie corpul sanitar al așezămîntului. Cîminul ospitalizează 100 femei și 55 bărbați de diferite naționalități—romîni, unguri, țigani, evrei, germani—care găsesc aici tot ce-i necesar pentru a satisface viața unor oameni lipsiți de familie sau de care familia nu se poate ocupa în condițiile cerute de comoditatea și exigențele persoanelor foarte vîrstnice. De la 60 de ani, oricine găsește aici patul, masa, agrementul, pentru vecie, ca să spunem astfel, într-o atmosferă ce conciliază uman

BĂTRÎNILOR

— reportaj —

de F. BRUNEA-FOX

Fotografii de S. ȘTEFĂNESCU

sentimentul libertății private cu statutul administrativ al instituției. Oamenii pot ieși în oraș, primesc vizite întocmai ca la ei acasă.

O scrisoare pentru un prieten.

Oameni și interioare

Camerele spațioase, scaldate în lumină, învelite de culoarea vie, tinerească, a cuverturilor ce acoperă paturile (două sau trei în fiecare încăpere), sînt amenajate cu mobilă frumoasă, noptiere, dulapuri, masă, scaune, covoaie, gravuri florale. Locatarele și-au aranjat interiorul după un gust propriu, unele chiar cu cochetărie.

— Odăi de domnișoare — le caracterizează o bătrînică vioaie, posesoarea unei bogate colecții de glastre cu petunii, expuse pe fereastră.

Luînd aminte la aceste interioare ce bucură ochiul și asigură tihna cea mai completă, m-a dus din nou gîndul la odăile de serie ale azilului de pe vremuri. Acolo erau toate la fel: aceleași paturi de fier acoperite cu cuverturi vechi de pluș, toate brodate cu o scenă unică: un călăreț (avea straie bogate, pe cap o tocă prelungită de o pană de fazan) întinzînd un trandafir unei fete, țărancă cu saboți, ochi albaștri și doniță pe umăr. Cuverturile acelor paturi fuseseră desigur cumpărate demult, în aceeași zi, căci erau la fel uzate, nici mai mult nici mai puțin una decît alta. Chipul cavalerului era pe toate ros de molii, iar acel al fetei era liniat de urzeală, ca de tot atîtea crețuri. Să fi fost un virus al mediului ce îmbătrînește pînă și obiectele? Aceeași unghie haină zgîria, concomitent, om și lucru? Îți mai aduci aminte, domnișoară intendentă?...

— Îmi mai aduc aminte — răspunde dînd trist din cap.

E tare bătrîna acum. A venit să găsească aci tihna și mulțumirea pe care nu și le-a putut agonisi în mulții ani de administrare a azilului filan-

tropic din strada Parfumului. M-a recunoscut și numaidecît a ținut să-mi citească cu voce limpede (era cîndva o bună oratoare) o inimioasă odă închinată vremurilor noi, cu pilduri din înțelepciunea oamenilor drepti de demult și cu substanțiale apropouri la avînturi ce animă lumea muncitoare, astăzi. (E instruită și poliglotă). Are optzeci de ani, din care „uită” cinci, cu o adorabilă cochetărie.

★

Cu ce-și ocupă orele bătrîinii? Nu cu un repertoriu prea încărcat, ca să spun așa. Întîi, cu toaleta de dimineață, care, începînd cu abluțiunea la baia aflătoare la fiecăre etapă, se isprăvește cu micul dejun luat în cele două mari sufragerii, la mesuțe de patru persoane, drăguțe, familiare, să juri că te afli într-un palace elegant. Flori, tablouri în spiritul ambient (peisaje, compoziții comestibile poreclite de obicei ingrat „naturi moarte”, portrete. Femeile, fiind prin firea lor mai locvace (citiți flecare), au sală de mîncare proprie, despărțită doar printr-o ușă totdeauna deschisă, de sala bărbaților, mai rezervați, refractari la „tainele” ce au veșnic să-și împărtășească colcatarele cu fustă.

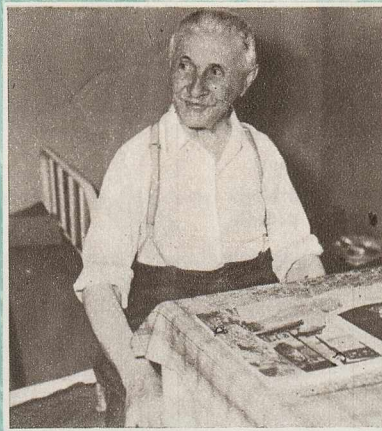
Pînă la prînz au la dispoziție clubul — cărți, reviste, șah — (în cea mai mare favoare e aci aparatul de televiziune, care îi ține în curent cu știrile, muzica și imaginile actualității).

Îndeobște, ei își consumă clipele după nevoie și inspirație. Astfel „moș Filip”, vechi activist, încă zdravăn și rumen, cu toată vîrsta înaintată (76 ani) cînd nu stă cu nasul în vreo carte (are pasiunea pentru scriitorii sovietici), apoi e la voroavă (termenul îi aparține) cu tovarășul său de odaie, Iordan Ion (86 ani). Și acesta e veteran sindicalist. Au ce discuta acești prieteni care și-au petrecut tinerețea în organizații muncitorești, hărțuindu-se cu autoritățile burgheze, luptînd să-și realizeze năzuințele. Acum se odihnesc, încredințați — și

pe bună dreptate — că își merită tabietul.

★

Pe venerabila Ștefania Ciolac — 76 ani — persoană vioaie, obraji îmbujorați, păr alb cirliionat, îmbrăcată cu bluză și fustă în culori primăvăratice — am surprins-o scriind poezii. Mi-a încredințat cîteva opere, din care-mi permit să re-

Moș Filip

produc întocmai niscaiva versuri, pentru parfumul de tinerețe și de vitalitate conținut în ele:

„Doresc ca firul vieții să fie cit mai lung,

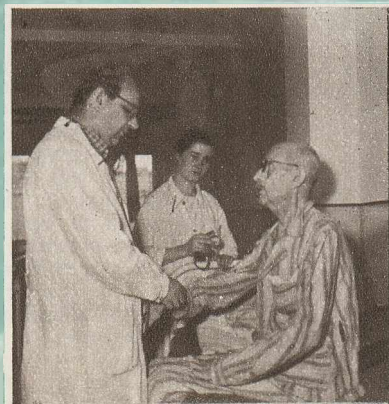
Să-l privesc pe două fețe cu dor și cu descînt,

Nu vreau să știu de moartea vie, nici de eternitatea ei.

Vreau să o înfrîng cu dușmănie, Să înțeleg că moartea e prostia acelor care o cred”.

Autoarea, văduva unui farmacist, fost pe vremuri inspector sanitar, n-are pe nimeni.

— Sînt singură pe lume și mă distrez scriînd versuri sau stînd la taclale cu suratele mele — îmi spune,

„Sufragerie cu mese de patru persoane, drăguțe, familiare, să juri că te afli la un palace elegant... →

Cel afectat de suferințe sînt sub îngrijirea doctorului ← Vaida Eugen.

cu o vioiciune ce-i încrețește ochii albaștri încă jucăuși și-i așterne pe obraji netezi, o glazură trandafir.

Intelctuali, muncitori, pensionari, și nepensionari, slujbași și negustori, bătrînețea i-a strîns laolaltă sub același acoperiș. Fotografii ofilite — puse cu un sentiment de orgoliu sau de comemorare, pe noptiere, pe masă, la căpățul patului — aduc mărturia tinereții, marchează momente resorbite în trecut, pe care ochii bătrîni zadarnic se căznesc să le resuscite, privindu-le lung.

— Ce frumoasă sînteți în poza asta! — i-am spus unei bătrîne, fosta vedetă a faimoasei trupe de operetă Grigoriu, de acum o jumătate de veac. Zveltă, ochi mari, negri, fotografia o înfățișa într-un duet cu neuitatul Leonard, în „Farmecul unui vals”.

Bătrîna a contemplat îndelung imaginea puțin estompată, încrunțind sprîncenele într-un efort de aducere aminte.

— E din 1915, cînd am părăsit teatrul. Mă găsiți frumoasă în fotografie?

— Doamnă, și acum sînteți frumoasă.

— Vă mulțumesc.

★

— Ce impresie v-a făcut vizita? — m-a întrebat cu amabilitate, la plecare, tînărul administrator al căminului, tovarășul Burghiu Ene.

— E oaza bătrînilor. Toate sînt perfecte, masa, curățenia, distracțiile, cozonacul, televiziunea, asistența medicală... Cu osebire țin să subliniez maniera familială pe care o folosiți pentru a șterge din amintirea acelor bătrîni proveniți de la azilurile burgheze — atît de severe și de distante — amprenta de sfîciune și de umilință, contractată acolo. Reflexele condiționate operează și în psihologia, în domeniul moral al individului, cu manifestări adesea înjositoare pentru condiția sa umană. E un țel nobil de a corecta, potrivit principiilor ce ne călăuzesc în promovarea înaintată a omului, ceea ce i-a falsificat filistinismul de clasă burghez. Spectrul cucoanei cu logron, ce-l intimida pe bătrînul azilului caritabil, făcîndu-l să se ridice în picioare la apariția în odaia sa a „doamnei din societate”, trebuie definitiv alungat din conștiința lui. Am văzut că și această operă de „exorcism”, cum se spune în teologie, de izgonire a duhurilor rele, vă preocupă, pentru a întări sentimentul bătrînilor că frumosul cămin e într-adevăr casa lor. Casa lor nouă, personală.

De se întâmplă

DINCOLO DE BRAZI?

Mexinii în acțiune

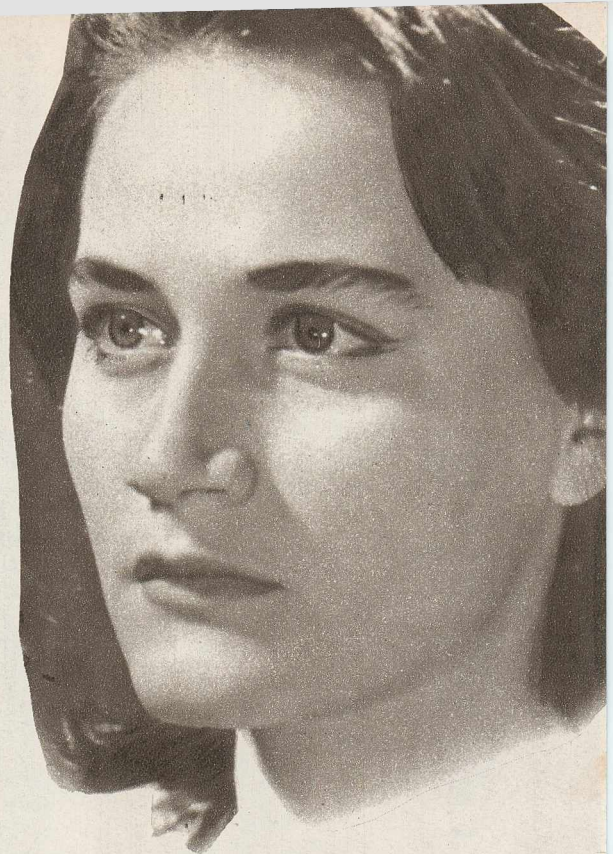
Nu ați auzit poate de numele lui Mircea Drăgan și Mihai Iacob. Veți auzi. Timpul viitor este, într-adevăr, unicul potrivit în cazul de față. Trecutul lor nu conține decât note bune pe carnetele de studenți la regie cinematografică. Acești doi tineri, unul de 25 și celălalt de 24 de ani (presimt că la lectura acestei precizări vor fi șocați de indiscreția reporterului), și-au ales, pentru primul lor film artistic de lung metraj, o temă inspirată din actul istoric de la 23 August, făcând în acest sens o muncă de pionierat în cinematografia noastră. Veți exclama, desigur, ca și noi: dar e o acțiune temerară și plină de răspundere, prea dificilă pentru doi debutanți. Este, dar să nu uităm că tinerețea are drept corolare cutezanța și pasiunea. Cu aceste aliate, Drăgan și Iacob au pornit să-și facă singuri scenariul, după o idee găsită

Nu-îcereti reporterului imparțialitatea rece și severă a criticului de artă. Dacă rindurile de față ar fi fost menite să judece filmul „Dincolo de brazi”, poate că tonul ar fi fost mai grav, aprecierile mult cîntărite, entuziasmul dozat pînă la temperatura convenită. Dar filmul acesta (cu un titlu ingrat însă, vă asigur, neconcludent și poate nedefinitiv) abia se turnează undeva, prin Chelle Bicazului, materialul de față nu este o cronică ci un reportaj de la filmări și, deci, autorul își poate permite să fie entuziast, liric sau chiar nițel subiectiv. Pentru că, vă mărturisesc, câteva zile petrecute în mijlocul acestor echipe cinematografice sînt suficiente pentru a te transforma din reporter obiectiv în participant afectiv la „cauza” filmului, pentru a te contamina de entuziasm juvenil, de exuberanță și obiceiul de a face pronosticuri strălucite în legătură cu viitorul filmului. De ce? Vă ofer, ca prim argument — dar nu și cel mai puternic — unul de natură sentimentală: echipa „Dincolo de brazi” cuprinde poate cel mai tineri cineast ai noștri și toți — cei doi regizori, actorii (în afară de unul singur) se află la primul lor film.

Într-o schiță de Petru Vințilă. Și iată că pe drum li s-a alăturat un nou și neașteptat aliat — dacă ne gândim că, îndeobște, el nu prea face casă bună cu tinerețea: înțelepciunea. La sfatul ei, probabil, au evitat să se avînte într-un film de dimensiuni epice — așa cum poate inspira eliberarea patriei noastre — și s-au oprit asupra unui moment, modest în aparență, intens dramatic în conținut, petrecut în noaptea de 22 spre 23 August. Nu voi povesti subiectul, și pentru

a vă lăsa satisfacția de a fi cunoscut „pe viu”, din film, și pentru că, narată, acțiunea se diluează și apare dezavantajată. Dar motivarea psihologică a faptei soldatului Opreșan și a sublocotenentului Marinescu, care în acea noapte dezertează și întorc armele împotriva fasciștilor, e atît de subtilă și de autentică, întîmplările se succed într-o dinamică atît de tulburătoare, încît scenariul se citește cu respirația întretăiată. Dintr-un subiect care ar fi putut incita la pate-

Regizorii Mircea Drăgan și Mihai Iacob în dispută nocturnă cu cel mai temut inamic al lor: ploaia.

Flavia Buref, tînăra artistă care deține, la primul său film, rolul principal.

tism retoric, cei doi regizori au făcut un scenariu ce anunță un film psihologic și de acțiune, viu, captivant, emoționant. Și, prin aceasta, acțiunea aparent izolată și neorganizată a celor doi militari (deși finalul ni-i arată sprijiniți de muntelui de prin partea locului) capătă semnificații și rezonanțe mult mai largi, sugerînd însăși participarea poporului la descătușarea țării.

Proiecție pe... un calet

Am citit scenariul. Și, într-un fel, am văzut și filmul. Nu e o figură de stil, menită să flateze fantezia mea vizuală: am văzut filmul, desenat aproape imagine cu imagine, decât scenograful Ion Marișan, pe paginile scenariului regizoral. Iar alături de ele, fotografii făcute la repetiții, pe baza ideilor exprimate grafic, fotografii care urmau să ghideze apoi, în mare, munca operatorului. Erau acolo imagini admirabile ale colosilor de stîncă din chei, poduri aruncate spectaculos în aer, o femeie călărind ca vîntul, urmărită cu disperare de un motociclist neamț; am privit ochii lui Opreșan tînjind de dorul satului său pe lângă care trecea, fără a-și putea vedea femeia și copilul, și m-am îngrozit văzîndu-l pe sublocotenentul Marinescu, gata să fie zdrobit sub copitele calului maiorului Șerbeanu. Și brusc am avut revelația faptului că cei doi tineri regizori, înainte chiar ca aparatul să fi tras primul metru pe peliculă, gîndiseră și văzuseră filmul tot, cadru cu cadru, nu tînjind într-o răbufnire spontană a fanteziei, ci lucrat, în imaginație, cu meticulozitate aproape pedantă. Probabil că nu sînt primii care aplică această metodă, ce asigură un ritm mai

rapid filmărilor, excluzînd dibuirile. Dar dacă exuberanța și tinerețea pot uneori entuziasma în mod gratuit, seriozitatea gravă împletită cu acestea merită, fără scrupule, admirație.

Dar actorii?

Prevăd întrebarea nerăbdătoare a cititorilor: „Cine sînt actorii?” Regizorii știau bine că vor trebui și ei să răspundă acestei curiozități și totuși nu au ezitat: „Nu-i cunoașteți. Înafară doar de Colea Răutu, care-l interpretează pe Opreșan”. Recunoașteți, cu mine, că e un act de mare curaj: afișul atrage, numele vedetelor sînt garanții. Dar tinerii regizori bravează. Rolul Voicăi, apriga nevastă a lui Opreșan (care fură un cal, sare obstacole, se cațără pe munți și pornește satul împotriva fasciștilor) e încredințat unei fete de 21 de ani, proaspătă absolventă a Institutului: Flavia Buref. O figură cu trăsături fine, precise, puțin aspre, ochi excepționali de expresivi, un trup zvelt, de munteancă. Numele lui Constantin Lipovan poate nu l-ați reținut, deși l-ați văzut în vreun rolșor la teatrul „Nottara”. Cred că după ce va termina rolul sublocotenentului Marinescu (personaj cu o evoluție șifilească poate mai complexă chiar ca a lui Opreșan), nu-l veți putea uita ușor.

Dar regizorii se mîndresc mai ales cu „descoperirile” lor. Florea Pănușanu, ofițer la pensie, fusese adus pentru figurație. Priceperea sa la cai l-a transformat în antrenor de călărie, iar „ochiul” sigur și mai ales curajul regizorilor, în interpretul rolului important al maiorului Șerbeanu. Pădușanu afirmă că abia acum, la „bătrînețe”, și-a găsit vocația: „Eu și Gauguin”, glumește el. S-ar putea să aibă dreptate.

Pentru rolul unei bătrânei căreia hitleristii îi fură vaca, scenariul prevăzuse o artistă emerită. Dar când s-au angajat „figurantele” bovine în satul Bicaz-Chei („Se uită la vacă, o pozează și ne mai dă și 25 lei pe zi”, se cruceau sătenii), s-a văzut că cea mai „fotogenică” dintre vaci avea o stăpână așijderea. I s-a cerut bătrânei să spună cele câteva replici, prin care să se împotrivescă fascistului. Dar mătușica nu făcea decât să repete mereu, în dulce grai moldovenesc, cu vocea sugrumată și uitându-se sfîșietor la vacă: „Nu ni-o lua, nu ni-o lua...” Replică a fost atât de naturală, că textul din scenariu a trebuit să fie ajustat în funcție de voința „actriței”. Totul a mers bine pînă la filmare, cînd întreg satul a ieșit pe uliță să o vadă pe baba Maria și Țintolea a ei dîndu-se în poză. Cînd a căzut cu ochii pe mulțimea adunată și a deslușit și chipul preotului în mijlocul ei, bătrînica s-a rușinat atât de rău, încît a renunțat brusc la toate veleitățile ei de vedetă.

A trebuit mult timp lămurită că nici dumnezeu, nici diavolul nu se amestecă, în lipsă de competență, în probleme cinematografice, și că, deci, filmînd, nu se va pune rău nici cu unul, nici cu altul. Argumentul cel mai hotărîtor au fost totuși cei 250 lei pe care i-a luat pentru ziua de filmare. Dar baba era mai ales mîndră de Țintolea a ei, care cîștigase pe zi 50 de lei, nu 5 cît celelalte vaci mediocre în sat!

„Descoperiri” actoricești mai sînt în film: moș Ion „așmău”, găsit tot așa, într-o respectie prin satele Bicazului (și care acum se plimbă prin Lacul Roșu fantoș, cu rima pe față, și tot se aștepte că-i artist la cei 3 de ani ai săi); Mircea Iațiu, avocat de meserie, om ugubăț din fire, care-și duce este tot cu el pisica, și lății. Dar să nu-i uităm nici pe El Zba, Ghidran, Arcuș și Snagov, superbii cai de film. Am asistat la o

scenă dragută: se filma o scenă cu El Zba, care e strașnic la viteză, dar nu a putut fi dresat pentru cabraj. Și atunci i s-a găsit o dublură în persoana lui Ghidran, căruia, pentru a semăna perfect cu titularul rolului, i s-a oxigenat coama și i s-au vopsit câteva pete albe pe bot și la picioare...

Cum se face un film

Neinițiații au fost întotdeauna atrași de amănuntele senzaționale ale trucajelor, de faptul că filmările încep cu scenele din final și continuă cu mijlocul, sau că ingenua are în urmă 20 de ani de teatru. De astă dată, însă, trucajele au fost excluse aproape cu desăvîrșire (și filmările în Chei au cerut nu o dată adevărate minuni de vitejie); filmul a fost prins pe peliculă — pe cît posibil — în ordinea cronologică a acțiunii; actorii aleși, precum arătam, nu din vîrfuri artistice ale teatrului, ci din tineri artiști, debutanți, și oameni aleși din satele unde se filmează. Pare neinteresant? Sînt totuși câteva din marile realizări ale echipei. Mi s-a părut concludent și felul în care s-a lucrat cu actorii: repetițiile s-au făcut direct în „decor”, în Cheile Bicazului, actorilor li s-au oferit spre rezolvare spontană anumite situații dramatice pentru ca din această dezlegare personală să se poată găsi, la filmare, comportarea cea mai firească; în sfîrșit, s-a făcut, într-o noapte, un fel de repetiție generală, un „șnur” al întregului film. Și numai după aceea operatorii Andrei Feher și Nicu Stan au intrat în acțiune.

Mai sînt câteva luni bune de lucrat la „Dincolo de brazi” (filmările au început abia în iunie). Poate îl vom vedea spre sfîrșitul anului. Oare emoția așteptării și dorința de a ieși un film bun aparțin numai realizatorilor lui, sau tuturor celor ce îndrăgesc filmul românesc?

Sanda FAUR

Fotografii de Sabin DEYDEREA

Colea Răutu în rolul lui Opreșan.

ORIZONTAL: 1) Partea cea mai înaintată și mai hotărîtă a poporului, care, sub conducerea partidului, s-a aflat în fruntea luptei pentru răsturnarea fascismului. 2) Cel al statului fascist a fost dezorganizat de lovitură primită prin actul de la 23 August 1944 — Epopee. 3) Sport ce se practică în cadrul Asociației Voluntarilor pentru Sprijinirea Apărării Patriei — Plin de apă. 4) Așa cum este orice speranță ce și-o fac imperialiștii în încercările lor de a ne subjugă din nou — Constantin Gheorghiu. 5) Slab — Limbaj convențional al unui grup social. 6) A șaptea literă a alfabetului grec — Pană de despicat — Riu în Franța, afluent al Rhonului. 7) Pronume reflexiv — Trădătorii de patrie l-au aflat, după 23 August 1944, în occident — Riu în Elveția. 8) Transfugi legionari, antonescieni și „istorici”, „selecționați” de spionajul imperialist pentru a calomnia patria noastră socialistă și a uneli împotriva ei. 9) ... Și țara din care vin arginții trădării — Cămăși țărănești. 10) Situație — A folosi. 11) Vechi stat din antichitatea indiană — Așa cum a devenit patria noastră după actul de la 23 August 1944. 12) „Totul pentru... totul pentru victorie”, lozincă ce a însuflețit lupta maselor în lunile ce au urmat lui 23 August 1944 — Au mult de lucru după seceriș. 13) Fluviu bivocalic — Poporul rus l-a alungat în 1917 — Pronunția regionalistă a numelui unui important oraș din țara noastră, în regiunea căruia au avut loc mari lupte înaintea evenimentelor de la 23 August 1944.

VERTICAL: 1) mijloc de agitație, intens folosit de partid pentru a mobiliza masele — A conduce un automobil. 2) Uniunea Patrioților, organizație de luptă antifascistă creată în ilegalitate, participantă la pregătirea și realizarea actului de la 23 August 1944 — Urmind cele mai bune tradiții progresiste ale înaintașilor săi, cea de după 23 August 1944 s-a pus cu devotament în slujba socialismului, dînd poporului opere valoroase. 3) Spre transformarea ei în slujba omului se îndreaptă eforturile poporului și alestatuții democrat-popular — Scriitor brazilian, luptător activ pentru pace și pentru libertatea poporului său. 4) Fantoma ce însoțește pas cu pas capitalismul în drumul său inerent spre pietre — Cel ce s-a alăturat la o ideologie. 5) Metodă agrotehnică sovietică ce duce la sporirea puterii de germinare a unor semințe, folosită cu mult

M	U	N	C	5	6	T	O	R	I	M	E
A	P	A	R	A	T					O	S
N		T	I	R						S	
L	L	U	Z	O						O	G
F	I	R	A	V						O	
E	T	A		I	C			A	R	V	E
S	E		A	Z	I	L		A	A	R	
T	R	A	D	A	T	O	R	I			
	A	M	E	R	I	C	A		I	I	
S	T	A	R	E		U	Z	A			
O	U	D	E			L	I	B	E	R	A
F	R	O	N	T		M	O	R	I		
A	A		T	A	R			I	E	S	I

succes în agricultura noastră după 23 August 1944 — Pronume reflexiv — Trădătorii de patrie l-au aflat, după 23 August 1944, în occident — Riu în Elveția. 8) Transfugi legionari, antonescieni și „istorici”, „selecționați” de spionajul imperialist pentru a calomnia patria noastră socialistă și a uneli împotriva ei. 9) ... Și țara din care vin arginții trădării — Cămăși țărănești. 10) Situație — A folosi. 11) Vechi stat din antichitatea indiană — Așa cum a devenit patria noastră după actul de la 23 August 1944. 12) „Totul pentru... totul pentru victorie”, lozincă ce a însuflețit lupta maselor în lunile ce au urmat lui 23 August 1944 — Au mult de lucru după seceriș. 13) Fluviu bivocalic — Poporul rus l-a alungat în 1917 — Pronunția regionalistă a numelui unui important oraș din țara noastră, în regiunea căruia au avut loc mari lupte înaintea evenimentelor de la 23 August 1944.

deau hitleristii, socotindu-se „rașă superioară”. 10) Glorioasa capitală sovietică spre care, în anii robiei hitleriste, se îndreptau privirile și speranțele popoarelor subjugate — Manifestare a veseliei. 11) S — Oraș-martir din timpul războiului civil din Spania. Cuvinte rare: ARVE, AAR, OUDE.

SOLUȚII DEZLEGĂRI RĂSPUNSURI

DEZLEGAREA JOCULUI „FEROVIARĂ”

ORIZONTAL: 1) Mesagerie — Ptt. 2) Acari — Ao — Fier. 3) Caragiale — Ega. 4) Arbergexpres. 5) Zt — Il — O — P — Dra. 6) Aca — S — Relee. 7) Amo — Comodă — Um. 8) Ventil — Ni — Ige. 9) Intirziate — Ec. 10) Tr — L — Dii — Ona. 11) S — Omite — Iol — N. 12) Telegraf — Săli. 13) Obor — Electric. 14) Personal — Iuți.

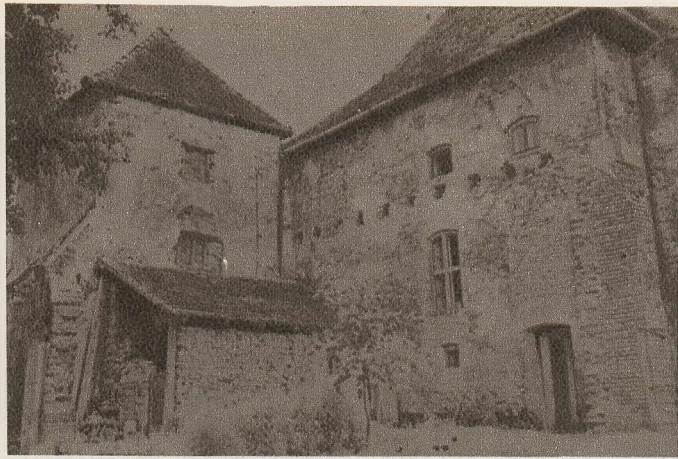
RĂSPUNS LA FOTOGHI-CITOARE

Sînt pelicani! O colonie formată din sute și sute de pelicani, în Delta Dunării. Bineînțeles că aceste păsări nu răspund cu bunăvoință la invitația... fotografică „Zimbăți vă rog!” și pentru a-i putea fotografia în... corpore, corespondentul nostru a trebuit să-i surprindă din avion.

SOLUȚIA PROBLEMEI DE SAH DIN NUMĂRUL PRECEDENT (Kotman și Loșinskî)

O problemă în stil clasic care se rezolvă prin 1. d4! (Cu amenințarea 2. Dd7+ Rg6 3. Dh7 mat. Survin următoarele variante: 1...D:d4 2. Ne2+ Df4 3. g4 mat; 1...T:d4 2. Nd1+ Tf4 3. g4 mat; 1...C:d4 2. g4+ Rf4 3. Db8 mat; 1...T:g3 2. Ne4+ R g4 3. Nf5 mat.

Al 400-a ANIVERSARIE

Zidurile mănăstirii care a adăpostit acum 400 de ani școala din Tg. Mureș.

Orașul Târgul Mureș va aniversa în curând un eveniment însemnat din viața sa culturală: școala medie „Bolyai Farkas” împlinește 400 de ani de existență.

Într-adevăr istoricul acestei școli își are începuturile prin 1557. Pe vremea aceea orașul Tg. Mureș se numea Târgul Secuilor (Székely Várszékhely), iar în documentele latine ale vremurilor îl găsim sub numele de Forum Sicularum.

Și în Târgul Secuilor din acele vremuri — ca în toată Europa, de altfel — se dădea o luptă îndrăgănită împotriva papalității. Luptă care făcu, într-o bună zi, ca locuitorii Târgului Secuiesc să alunge pe călugării franciscani și să ia în stăpânire mănăstirea și biserica în care se aciuiseră pînă atunci.

Mănăstirea, așezată într-o poziție pitorească, pe un platou înălțat cu tușuri, fu transformată într-o școală laică, cu denumirea „Schola particula”. Sub această denumire a funcționat timp de 161 de ani, adică pînă în 1718, cînd se unifică cu fostul Colegiu reformat din Sárospatak.

Această unificare își are și ea istoricul ei. În 1718 se aflau în Târgul Mureș elevii și profesorii refugiați din Alba Iulia, de unde fuseseră goniti de generalul austriac Steinville, sub motiv că localul colegiului unde învățau trebuie să fie dăruit, pentru a se transforma sistemul de apărare a cetății în care funcționa.

La rîndul ei, școala din Alba Iulia nu era alta decît vechiul Colegiu reformat din Sárospatak

Fațada vechiului colegiu, azi școala medie „Bolyai Farkas”, complet restaurată și modernizată.

(Ungaria), care fusese alungat în anul 1671 de Sofia Bathory, văduva lui Gheorghe Rákóczi II. În aceste împrejurări, colegiul se evacuasă la Alba Iulia unde funcționase pînă în 1716, cînd fu izgonit de generalul austriac.

În anul 1718 „Schola particula” primi în sinul ei pe elevii și profesorii refugiați din Alba Iulia și astfel luă ființă noul „Colegiu reformat”, avînd ca limbă de predare — în special la clasele superioare — limba latină.

De atunci s-au scurs mai bine de două secole. Dar abia în urma reformei învățămîntului din 1948, vechiul colegiu târgumureșean devine instituție de stat, iar cu prilejul comemorării a 100 de ani de la moartea fostului său profesor Bolyai Farkas, școala primește — printr-o hotărîre guvernamentală — numele cunoscutului matematician.

Cercetînd pagini din istoria bătrînului colegiu, aflăm lucruri care azi pot uimi. În matricolele datînd de peste 150 de ani, găsim, de pildă, numele elevilor de origine aristocratică semnate pe primele foi de înseși „ilustre” odrasle. Urmează apoi copiii nobililor mai mărunți, în al treilea rînd cei ai burgheziei și abia la urmă de tot figurează numele elevilor „de rînd”, ale fiilor de mici-burghezi și — foarte puține — de muncitori și țărani.

Instituția „elevilor-slugi” era în floare pe vremea aceea. Așa-zișii „elevi-slugi” erau siliți să presteze anumite servicii colegilor lor bogățani, în schimbul cărora erau scutiți de taxele școlare. Cu toate acestea, dintre foștii „elevi-slugi” au ieșit numeroși oameni de seamă ardeleni. Școala, care împlinește acum

400 de ani de existență, a format mulți oameni luminați, faima unora dintre ei trecînd chiar hotarele țării.

Dar școala din Târgul Mureș a participat din plin la marile frămîntări revoluționare din secolul al XIX-lea. După descoperirea „complotului secuiesc”, organizat în urma eșecului revoluției din 1848-1849, autoritățile habsburgice au arestat pe profesorii Dosa Elek și Török Lános, acesta din urmă fiind unul dintre conducătorii răscoalei. Tot atunci au fost arestați și mulți elevi ai școlii.

Török Lános a fost executat, la 10 martie 1854, pe locul numit „Cîmpul Paștei”, unde se află azi monumentul de la capătul serpentinei ce leagă Institutul Medico-Farmaceutic cu str. 7 Noiembrie din Tg. Mureș.

Cine ar putea oare înșira toate vicisitudinile prin care a trecut școala în cele patru secole de existență? În anii dominației burghezo-moșierimii române, colegiul târgumureșean a fost expus persecuției și umilței, iar sub ocupația și dictatura horthyistă, autoritățile fasciste maghiare au încercat să-l transforme într-o citadelă a noii aristocrații fascizate. Și de data asta, însă, școala a rezistat, așa cum rezistase timp de secole, supraviețuind vremurilor neguroase.

În anii noștri de putere populară școala a fost în sfîrșit redată poporului.

În vederea aniversării a 400 de ani de existență a școlii „Bolyai” din Tg. Mureș, partidul și guvernul nostru, consecvente în politica de sprijinire a culturii minorităților naționale, au alocat școlii un ajutor material de mai multe milioane de lei.

Acest sprijin este fără precedent nu numai în istoria seculară a colegiului din Tg. Mureș, dar și a tuturor școlilor minorităților naționale.

În clădirea nouă, complet restaurată, vor păși în curînd elevii școlii medii „Bolyai Farkas”. Unii vor începe, iar alții își vor continua studiile cu entuziasm, cu mai mult avînt. Și nu trebuie să fii un visător, ca să-ți imaginezi că din rîndurile celor care vor păși pragul bătrînei școli întinse, vor ieși făuritori ai noii societăți care vor lupta pentru unitatea de nezdrun-cinat dintre poporul român și minoritățile naționale, oameni demni de amintirea unui Czókás, a unui Török Bolyai sau Salamon Ernő.

Ștefan IZSÁK

Fotografii de Măiszer PINKÁSZ

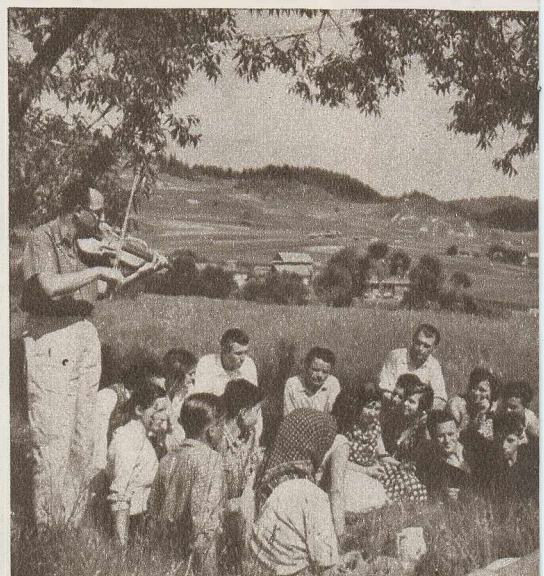
Petru Antal, tractorist, și soția sa Anica, ajutor de tractorist, ambii de la G.A.S. Răcăciuni (Bacău). În petrec la Bilbor ore plăcute de odihnă și distracție.

Săteni LA ODIHNĂ

Numărul stațiunilor de odihnă în care oamenii din țara noastră își petrec concedii plăcute și reconfortante a sporit începînd de anul acesta, cu încă una: Bilbor, din Regiunea Autonomă Maghiară. Situată la 30 km de Toplița, stațiunea oferă vizitatorilor ei nu numai peisajul cunoscut ca unul din cele mai frumoase din țara noastră, dar și bogate izvoare de ape minerale tămăduitoare. Bilbor este afectat odihnei oamenilor muncii din agricultură. Vă veți mira, poate. Firește că moșierilor nu le-ar fi trecut prin cap o asemenea idee... năstrușnică. Dar în țara noastră, din fericire, stăpînește astăzi poporul. Și se dovedește destul de inventiv.

Fotografii de Marin IVANCIU

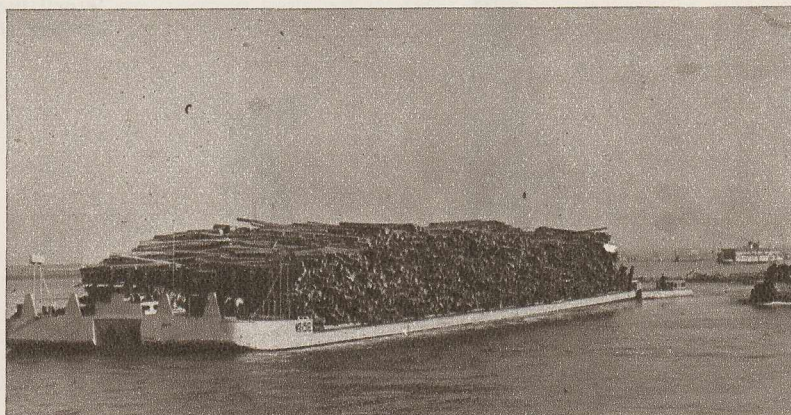
Excursie în împrejurimile stațiunii... O doină melancolică, potrivită romantismului peisajului...

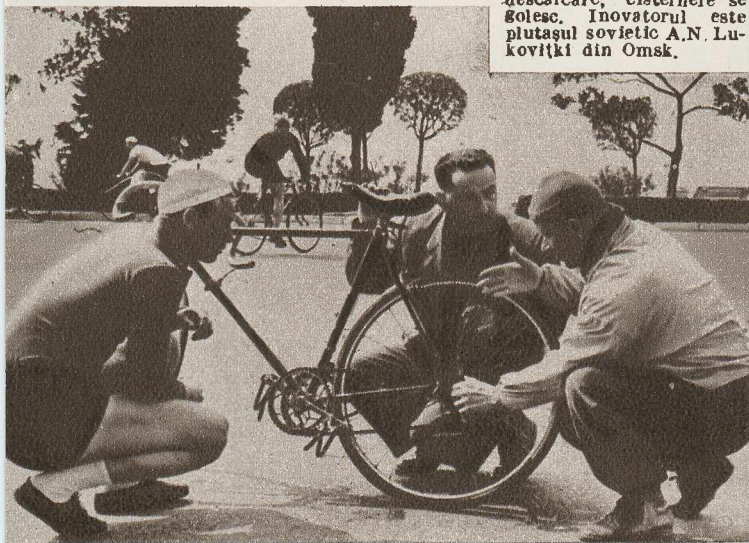
IN JURUL GLOBULUI

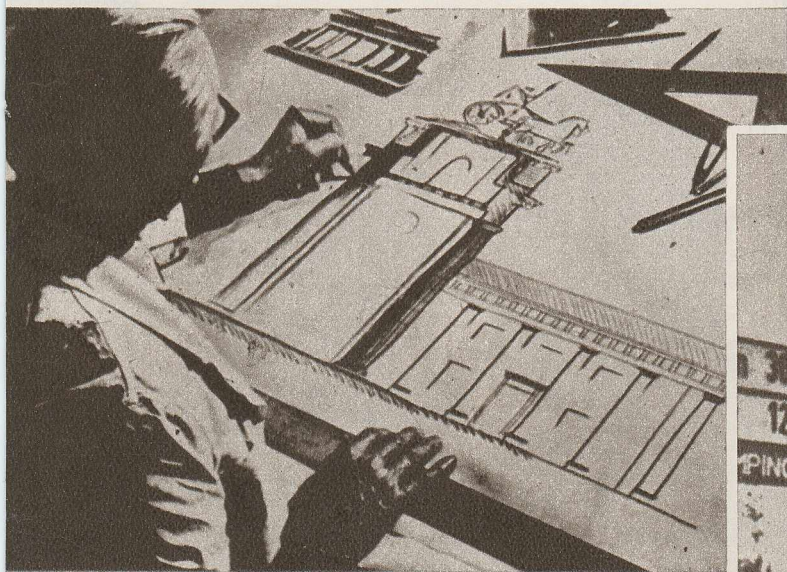
O INOVAȚIE PENTRU SAHISTI. Ca să reconstituie partide jucate, sahistii nu vor mai avea nevoie să noteze mișcările în timpul jocului. Acest lucru îl va face singură tabla de șah. În acest scop sahistul-inventator ceh J.K. Simeček a construit un dispozitiv care, montat la tabla de șah, înregistrează toate fazele unei partide și poate să le reproducă oriunde. Dispozitivul este foarte ușor de montat, fapt confirmat de altfel și de fotografia noastră, în care îl vedem pe autorul ingenioasei invenții jucând șah cu un copil, iar pe acesta din urmă apăsând pe butonul dispozitivului de înregistrare a mișcărilor.

↑ Această originală plută își descarcă singură și în mai puțin de 1/2 oră întreaga ei încărcătură de busteni. Sistemul, simplu dar ingenios, constă în 5 cisterne-balest instalate pe o parte a plutii, ce se pot umple cu apă în 28 minute. Se obține o bruscă înclinație a plutii și cele 900 de tone de lemn sint azvirlite în apă. După descărcare, cisternele se golesc. Inovatorul este plutășul sovietic A.N. Lukovički din Omsk.

PEDALEZI DE-ANDARATELEA și "mergi... înainte. Scopul practic al noutății originale realizate de M. Azatian din Tbilisi R.S.S. Gruzină, este acela de a da puțință ciclistului să-și odihnească picioarele, fără "escală".

REDIVIVUS. Un monument arhitectonic de mare valoare istorică va fi reconstituit prin grija guvernului R.D. Germane. Este vorba de celebra Brandenburger Tor, din centrul Berlinului, construită acum mai bine de 50 ani după macheta sculptorului Gottfried von Schadow. În timp ce arhitecții învecinească planurile reconstituirii artistice a monumentului, mii de belizezi contribuie prin muncă voluntară la realizarea lor.

↑ **BAR LA...** „BOTUL CALULUI”. Acest automobil-bar care circulă în prezent pe șoselele poloneze, deservește mii și mii de oameni, răcind o concurență serioasă bufetelor și chioșcurilor de pe parcurs.

↑ **CEI LIPSEȘTE CHELULUI.** Ultima modă americană: „chelia benevolă”. Inițiatorul ei este actorul Yul Brynner. Adepții „chelierii benevole” au sacra datorie să se radă pe cap de trei ori pe săptămână. Se poate spune pe drept cuvânt că această modă e trasă de păr...

← **LUMEA ANAPODA.** Așa o vede acrobatul austriac Walsberger, care și-a pus în gând să bată un record în stil american, umblind... în mîini, de la Salzburg pînă la Viena. Unde nu-i cap, vai de... mîini!

→ **GINA LOLLOBRIGIDA,** cunoscută artistă de cinema italiană, a devenit mamă. Primul copil al Ginei a venit pe lume într-o maternitate din Roma și poartă numele de Milko.

Este oare decorul unic, atât de frecvent în teatru, aplicabil și în film? Răspunsul l-a dat, cu un deosebit succes, regizorul american Sydney Lumet, realizînd un film care respectă legea triplei unități aristotelice. Într-adevăr, „Cei 12 jurați” se petrece într-un singur cadru, sala de deliberare a juraților, într-un răstimp de numai 90 de minute și avînd o unică acțiune. Întregul film, care e un ecou al cazului Rosenberg, este străbătut de un vibrant suflu omenesc.

Cunoscut pînă acum numai ca realizator al unor remarcabile filme documentare, Andrzej Munk, un regizor polonez din noua generație, a terminat primul lui film artistic: „Omul de pe terasament”, apreciat ca unul din cele mai interesante filme psihologice ale cinematografilor poloneze. În rolul titular s-a evidențiat printr-un joc impresionant actorul K. Opalinski.

Regizorul sovietic Z. Agranenko a scris un scenariu inspirat din cunoscuta „Simfonie a Leningradului” de Șostakovič. Filmul, care se va numi de altfel chiar „Simfonie a Leningradului”, e în curs de turnare pe platourile Mosfilmului, interpretarea fiind susținută de N. Kriucikov, M. Strauh, E. Strieva și de studentul R. Bușkov de la Conservatorul de Muzică, care deține importantul rol al violonistului Volkov.

Africa neagră se trezește și... În materie de film. Aceasta ne-o dovedesc cele două producții sosite de curînd în Europa. E vorba de filmele „Cea mai frumoasă dintre vieți”, turnat în Guineea de francezul Claude Vermorel cu doi actori francezi și cu o mare echipă de băștinași, și de „Supă de dovleac”, film sud-african, regizat de Donald Swanson la Capetown. Ambele filme sînt apreciate ca mărturie grăitoare ale vieții grele și năzuințelor de libertate ale populației de culoare.

Noutăți din studiourile DEFA din R.D. Germană: sînt în curs de filmare trei comedii, din care una muzicală și în culori, intitulată sugestiv și promițător: „Nevastă-mea face muzică”. Celelalte comedii se numesc: „N-o uita pe Traudel a mea” și „Fetița de șaisprezece ani jumătate” și se petrec în zilele noastre, surprinzînd aspecte din viața cotidiană.

Un montaj deosebit de interesant se realizează în studiourile moscovite. E vorba de efectuarea unor copii noi după fragmentele de filme realizate de Vladimir Maiakovski. Marele poet s-a ocupat intens de arta cinematografică, scriînd scenariul și jucînd chiar în unele filme, ca „Zakovannaia filmoi” în care deținea rolul unui pictor.

Londonezii au avut de curînd prilejul să aprecieze din nou măiestria artistică a baletului Teatrului Mare din Moscova, care în stagiunea trecută a întreprins un turneu în Anglia. Revederea a fost posibilă grație filmului turnat de cunoscutul regizor Paul Czinner, cuprînzînd fragmente dansate de Ulanova și partenerii ei.

Hunedoara, inima de oțel a patriei. An de an, inima aceasta bate tot mai puternic, alimentând cu sînge proaspăt tînăra și înfloritoare noastră industrie socialistă.

După darea în producție a furnalului de 700 metri cubi de la Hunedoara, o mîndrie a siderurgiei rominești (vezi fotografia), se depun eforturi sporite de către constructori și montatori în vederea accelerării lucrărilor la un nou agregat modern, mecanizat și automatizat, „laminorul bluming“.

